МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАГШАДТА—УЛААН ТУГУУД

Буряадай АССР мүнгэн шанда хүртэбэ

РСФСР-эй Министрнүүдэй Советдэ

1964 оной түрүүшын хахадта мал ажалай продуктнуудые ехээр абахын, бэлэдхэхын түлөө Россин Федерациин автономито республиканууд, хизаарнууд болон областьнуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые РСФСР-эй Министнүүдэй Совет хаража үзэһэн байна.

Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэхынгээ хажуугаар мяха, һү, ноохо ба үндэгэ абалгаар эгээл эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаһанайнгаа түлөө социалис мүрысөөндэ илагшад гэжэ тоологдогшод:

Баруун-Хойто экономическа районо—**Новгородой область;**

Хойто-Кавказай экономическа районо — **Ставрополиин хизаар;**

Хара-хүрьһэтэ түбэй экономическа районо—**Белгородой область;**

Ураалай экономическа районо — **Тюмениин область;**

Баруун-Сибириин экономическа районо—**Кемеровэй область;**

Зүүн-Сибириин экономическа районо — **Красноярска хизаар, Шэтын область;**

Алас-Дурна зүгэй экономическа районо—**Сахалинай область.**

Ставрополиин, Красноярска хизаарнуудта, Новгородой, Тюмениин ба Сахалинай областьнуудта РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугууд үлөөгдөөд, тэдээндэ мүнгэн шангууд барюулагдаха болобо.

Белгородой, Шэтын, Кемеровэй областьнуудта РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугууд барюулагдаха гэжэ шиидхэгдээд, тэдээндэ мүн лэ мүнгэн шангууд үгтэхэ болобо.

Колхоз, совхозуудта мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха, бэлэдхэхэ талаар амжалта туйлаһанайнгаа түлөө мүнгэн шангуудта хүртэгшэд:

Баруун-Хойто экономическа районо — **Псковой область;**

Зүүн-Сибириин экономическа районо — **Буряадай АССР;**

Алас-Дурна зүгэй экономическа районо — **Яхадай АССР.**

1964 оной түрүүшын хахадта колхоз, совхозуудта мяха, һү болон мал ажалай бусад продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ талаар Архангельска, Вологодско область, Приморин хизаар, Карелиин ба Тувын автономито республиканууд һайнаар хүдэлөө гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглэээ.

(ТАСС).

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 180 (10548) | 1964 оной июлиин 31, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Һаалишан Цыпилма Гармажаповна Шодоева «Дружба» колхоздоо суурхадаг. Коммунис ажалай нэрэ солодо хүртэһэн Хяагтай һаалиин фермын энэ һаалишан үнгэрһэн хахад жэл соо үнеэн бүриһөө 1430 литр һү haaжа, Мухар-Шэбэрэйнгэ управлени дотор мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Зураг дээрэ: Ц. Г. Шодоева.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ҮНЭН СЭДЬХЭЛЭЙ ҮГЭШЬЕ ХЭРЭГТЭЙ

Тэжээл бэлэдхэлгын шухала хүдэлмэри мүнөө жэлдэ тон ехэ харюусалгатай. Яруунын хүдөөгэй ажалшадай жэшээтэ үүсхэлээр республикымнай бүхы колхоз, совхозууд жэл хахад соо хүрэхэ үбһэ тэжээл ниитынгээ малда бэлэдхэхэ гэһэн дайшалхы эрмэлзэлгэтэйгээр хүдэлжэ байнхай.

Үбһэ хуряалгын энэ тон харюусалгатай хүдэлмэридэ олон тоото хүн зоной хабаадажа байхада, ажалыень зүбөөр эмхидхэхэ, али болохо эрилтэ, хэрэглэмжыень һайнаар хангаха гээшэ эгээл шухала хэрэг болоод байна. Үргэн ниитэ зоной эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаха ябадалда ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри ехэ нүлөөгөө үзүүлдэгынь ойлгосотой.

Тиимэһээ колхоз, совхозуудай партийна организацинууд өөһэдынгөө гэшүүдые, эдэбхитэдые үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ сэхэ хүдэлхыень звено, бригадануудта эльгээжэ, соёлой болон ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулна. Жэшээлхэдэ, Хориин «Первомайский» совхозой, Яруунын «Победа» колхозой партийна организацинуудай гэшүүдэй олонхинь үбһэ хуряалгада хабаадуулагданхай. Мүнөө үбһэ сабшалгада «Победа» колхоз нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ хүсэ элсүүлэнхэй. Үбһэ сабшалга, хуряалгые үргэлжэдэнь оньһожоруулха гурбан тусхай бригада эмхидхэгдээ. Морин косилкашад, гар хажууршадаар урданайхиһаа һураггүй олон хүнүүд хүдэлнэ.

Үбһэшэдэй звено, бригада бүхэндэ партийна, партийно-комсомолшуудай бүлэг эмхидхэгдэнэ. Сабшалан дээрэ ажаллажа ябаа коммунистнууд шэн габьяата ажалаараа, дүлэтэ хурса үгөөрөө зон нүхэдөө урагшань татажа, түсэб, даабари заатагүй бэелүүлгэдэ зоригжуулна. Тиин гэтэр, зарим колхоз, совхозуудай парткомууд партийна эдэбхитэдэйнгээ хүсые үбһэ хуряалгын шиидхэхы участогуудта зүбөөр хэрэглэхые оролдоногүй. Жэшээлхэдэ, Зэдын үйлэдбэриин управлениин «Октябрьский» совхозой партком (секретарь нүхэр Хайдуков) аяар совхозойнгоо түб тосхондо ажалтай хүнүүдые «харюусалгата нюурнууд»·болгожо, үбһэшэдэйнгөө звено, бригада бүхэндэ томилоод, энээгээр үбһэшэдэй дунда ябуулха ниитэ-политическэ хүдэлмэреэ хизаарлана. Ажахы бүхэнэй партийна организаци үбһэ хуряалга дээрэ үзэл сурталай хүдэлмэри али болохоор дэлгэрүүлхэ, ойлгууламжын хүдэлмэри үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор ябуулха зорилготой.

Үбһэшэдтэ шэнэ журнал болон газетэнүүдые, мүрысөөнэй бюллетень саг соонь ябуулхаһаа эхилээд, лектор, элидхэлшэдые, агитбригадын гэшүүдые байд гээд лэ, тогтоогдомол графигай ёһоор эльгээхэ хүрэтэр—ажалшадай соёл болбосоролой бүхы эрилтэнүүдые гүйсэд хангаха тушаа бодото хэмжээнүүд имагтал нютагай партийна организацинуудай, культурна эмхи зургаануудай үүсхэл оролдолгоор бэелүүлэгдэхэ байна бшуу.

Хэжэнгын совхозой партком тэндэхи Соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта үбһэшэдэй бригада, звенонуудые хангахын тула нүүдэл агитбригада эмхидхээ. Агитбригадынхид тусгаар түхеэрэгдэһэн автомашинаар ябана. Уран һайханай самодеятельностиин кружогойхидһоо гадна, агитбригадада киномеханик, лектор, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэ, парикмахер оролсоно. Иимэ олон янзын мэргэжэлтэй, шадабаритай хүнүүдһээ бүридэһэн нүүдэл агитбригада зоной дунда ехэ хүндэтэй болонхой. Энэ мэтээр ажалшадай эрилтые аятай зохидоор хангаха шэнэ, түрүү арга боломжонууд хаа хаанагүй хэрэглэгдэнэ гэхын аргагүй. Олон газарта үбһэшэдэй дунда соёл болбосоролой, агитационно хүдэлмэри үшөөл хүсэд һайнаар дэлгэрээдүй байһаар.

Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ-зоной дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри тодорхой һайнаар эмхидхэхэ, илангаяа нүлөө ехэтэй социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, гээшэ партийна организаци бүхэнэй дайшалхы зорилго болоно. Хүн бүхэндэ, звено бүридэ үдэр үдэрэйнь даалгабари, таба-арбан хоногойнь түсэб хэлэжэ үгэхэһөө гадна, хэч нэгэнэй социалис уялгаяа хаһа соонь дүүргэбэл, мүн үлүүлбэлынь ямар материальна урмашуулга, нэмэлтэ түлбэри үгтэхэ зэргэтэйб гэжэ ойлгуулха шухала. Тиин социалис мүрысөөнэй түрүүшын дүн гаргаһанһаа эхилээд, хараалагдаһан материальна урмашуулгын хэмжээнүүдые хэлбэришэгүйгөөр хүсэлдүүлхэ гээшэ шиидхэхы удха шанартай.

Партийна организацинууд үбһэ хуряалгын түрүүшүүлэй дүй дүршэлые саг доронь дэмжэн дэлгэрүүлжэ, тэрэниие олоной хэрэг болгохо уялгатай. Тобшоор хэлэхэдэ, үбһэшэдэй дунда ябуулагдаха ёһотой ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ жэжэ божо юумэн гэжэ байха зэргэгүй.

Бүхы совет арад СССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сессиин түүхэтэ документнүүдые угаа һонирхолтойгоор, тон ехэ баяр баясхалантайгаар угтан абаба. Агитаторнууд, коммунистнар, комсомолшуудай хойшолуулашагүй зорилгонь хадаа нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлые, сессиин тогтоолые олониитэдэ гүнзэгыгөөр ойлгуулха, тэдэнэй дунда шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэржэ байгаа ажалай болон политическэ дэбжэлтые улам үргэдхэн бадаруулха хэрэг болоно.

БҮХЫ ХҮН ЗОН ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ ХАБААДАЛСАХА ЁҺОТОЙ

Бригада, звено бүхэн агрегадуудаа бүтээсэтэйгөөр ашаглаха. Бүхы хүдэлмэреэ оньһото техникын хүсөөр бүтээхэ. Силос даралгые шамдуугаар ябуулха.

Буряадай хүдөө ажахын институдай һурэлсалай ажахынхид үбһэ хуряалгада жэгдэрэн ороод, ажалаа һайнаар эмхидхэжэ байна. Нүхэр Константин Загузинай хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдаһан звено һаадгүйгөөр ажаллажа, 300 центнер үбһэ һүрилжэ абаа. Зураг дээрэ: тус звеногойхид тармагдаһан үбһэеэ һүрилжэ байна. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Хараалһан болзортоо дүүргэхэл байха

Тээсгэн Хяагтаһаа Ехэ-Хүдэри орожо ябахадаа, автобус соо хоёр эрэшүүлэй нигэжэ хөөрэлдэхые шагнаа һэм.

— Энэ үдэрэй газетэ уншаа гүш? Манай хүршэ «Родина» колхозойхид үбһөө 13 хүдэлмэриин үдэр соо хуряажа абахабди гэжэ байнал. Шангараал ха,—гээд нэгэниинь эхилнэ.

— Дөө, аманай байхада хэлээ юм ааб даа. Арбаад хоногто яагаад үбһөө абаха һэм,— гэжэ нүгөөдэнь тэрэниие урагша абанагүй.

Тэрэ гэһээр 7—8 хоног үнгэрбэ. Түрүү юумэндэ этигэдэггүй үнөөхи хүнэй тиигэжэ дэмыл хэлэһэниинь мүнөө эли болобо. «Родина» колхозойхид бүхы 1650 гектар сабшалангайнгаа 1000 гарал гектарайнь ногоо хуу унагаагаад, 11 мянга шахуу центнер үбһэ һүрилжэ абанхай. Тобшоор хэлэбэл, эндэхидэй хараалһан болзор соогоо түсэбтэ сабшалангайнгаа үбһэ сүм хуряажа дүүргэхэ байһандань ямаршье ажаг һэжэг үгы. Теэд гансахан түсэбөөр табигдаһан газарайнгаа үбһэ абаад, һанаагаа амархагүй, аргатайл һаань, ойн соорхой, бүргааһа шугы ухашалжа, һайнаар ургаһан бэлшээриншье ногоо хуу сабшажа абаха зорилготой. Тиигээд түрүүн 21 мянган центнер үбһэ суглуулхабди гэжэ хараалһан һаа, мүнөө тэрэнээ 29 мянган центнертэ хүргэхэнь.

Артелиин үбһэшэдэй бүхы 27 звенонууд сооһоо Н. Катамановай хүтэлбэрилдэг звеногойхид даажа абаһан 44 гектар сабшалангай ехэнхиинь сабшаад, 350 центнер үбһэ һүрилжэ абаа. Эндэ оройдоол арба хүрэхэгүй гектар лэ сабшагдаагүй газар үлөө. Звеногойхид хамта дээрээ 400 центнер үбһэ хуряаха даабаряа үглөө мүнөөгүй дүүргэхэ болонхой. Эндэ 18 хүн, нэгэ-нэгэ морин косилка, тармуур хүдэлдэг. Бүхы сабшалангайнгаа 15 гектарынь гар хажуураар сабшаа. Тэрэшэлэн коммунист С. Степановай звено баһал эрхимээр хүдэлнэ. Нүхэр Степанов өөрөө бэшэндээ жэшээ харуулан һайнаар ажаллахаһаа гадна, оролдосотой агитатор. Эндэ 4 коммунист, 2 комсомолшуудһаа бүридэһэн партийно-комсомолой бүлэг байгуулагданхай. Тэдэнэр зоной дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Звеногойхид бүхыдөө 500 центнер үбһэ хуряаха аад, 400 центнерыень һайн шанартайгаар сохожо абаба. Мүн А. Максимовай звено түсэбөө баһал дүүргэхэ дүтэлэнхэй.

Үбһэндэ ороһонһоо хойшо колхозой правлени, партком мүрысөөнэй дүн хоёр дахин гаргаа. Тэрэнэйнь дүнгөөр гурбадахи отделениинхид (эрхилэгшэнь нүхэр Кривогорницын) нэгэдэхи һуури эзэлээд, дамжуулгын Улаан туг хоёрдохёо абаһан байна. Эндэхид бүхыдөө 5250 центнер үбһэ хуряаха түсэбтэй һаа, арба шахуу хоног соо 4400 центнер гэхэ гү, али дүшэ гаран һури үбһэтэй болоо.

В. ЖАРКОИ

Хяагтын үйлэдбэриин управлени.

10000 ТОННО ДОННИГОЙ СИЛОС

Нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ гү, али 600 гектар газарта донник тарижа ургуулһан Кабанскын управлениин Шергинскэ совхозойхид адуу малдаа шэмэтэ тэжээл ехээр бэлдэжэ абана. Эндэхидэй энэ жэлдэ ургуулһан доннигой гектар бүриһөө 120—160 центнер ургаса абтана. Һүүлэй мэдээгээр 10 мянган тонно доннигой силос дарагдаа.

Шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ илангаяа нүхэр А. Бусовиковой хүтэлбэрилдэг тракторно-тариян ажалай бригадынхид шалгарна. Эндэхи механизаторнууд Алексей Мункоев, Илья Пермяков гэгшэд силос сабшадаг комбайнаар үдэр бүриингөө даалгабарие хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

Г. ХОГОЕВ.

Алим теэд, автомашинань!

Дэрээнэй совхоздо 10 комбайн ажаллажа байна. Һаяын үдэрнүүдтэ үшөө хоёр комбайн табигдаха юм. Силосэй ногоон һолоомо хуряалгада эды комбайнуудай хүдэлжэ байхада, тэрэниие зөөлгэдэнь хэды автомашина хэрэгтэй болохо ааб?

Холошог газарта шэрэгдэхэ болоо һаа, нэгэ комбайнда хоёр автомашина үрдижэ зөөхэгүй, харин гурба лаб лэ хэрэгтэй болохо байха. 10 комбайнние һаадгүйгөөр ажаллуулха гэбэл, тус совхоздо 25—30 автомашина хэрэглэгдэхэ һэн. Теэд оройдоол 10 автомашина ажаллана. Совхозой өөрынь автомашинанууд силосэй ногоо шэрэлгэдэ олоороо табигдажа хүртэнэгүй.

Тиимэһээ Баргажанай АТХ энэ совхоздо хүдэлмэриинь үедэ 12 автомашина табиха аад, оройдоол 5 автомашина эльгээгээ. АТХ-гай начальник нүхэр Иванов олон автомашина үгэхэ гэжэ совхозойхидые найдуулаад, ажалыень һаатуулжа байна. Энээн тушаа зохихо хэмжээ абахаар болоо.

М. ЯКОВЛЕВ.

Сабшалан дээрэһээ

РЕПОРТАЖ

ҮБҺЭШЭДЭЙ ДУУН ЗАМХАНАГҮЙ

(Оньһожоруулагдаһан звеногой ажал тухай)

Үглөөнэй наранһаа үдэшын бүрэнхы болотор Жэмһэгэй үргэн голоор трактор, машинануудай таршаганаан, үбһэшэдэй хүхюутэй дорюунаар дуулалдаха абяан таһархаяа болишонхой.

Үдэрэй шатама халуун сооньше ажалай эршэ замханагүй. Гансал һуни болоходо үбһэшэд отогтоо сугларжа, ан-бун гэнэ. Тиигэбэшье хүбүүд, басагадай хонгёо омог хөөлэйгөөр дуулалдахань бүри оройхон болотор зэдэлһээр лэ байдаг.

Нигэжэ Саянай совхозойхид үбэн залуугүй адууһа малдаа үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлдэхын тула эршэмтэй шангаар, хүхюун дуутай, зориг түгэлдэрөөр хүдэлнэ гээшэ. Эндэ оньһожоруулагдаһан 5 звено хүдэлдэг юм. Тэдэнэй дунда 1-дэхи отделениин хоёрдохи тракторно-тариян ажалай бригада (бригадирынь Ц. Гомбоев) эмхитэй һайн, бүтээсэ ехэтэй ажалаараа шалгарна.

...Наран эгээл шанха урда ерэжэ, үдын сайлалгын хаһа дүтэлөөд байба. Халууншье гээшэнь аргагүй. Теэд сабшалан дээрэ хүдэлжэ байгшад ажалайнгаа эршэ нэгэшье һуладханагүй. Нэгэ архагар ехэ, урдаа тусхай түхеэрэлгэтэй «СК-3» түхэлэй комбайн тармаһан үбһэнэй баалые нэгэ тээшэнь түлхиһөөр түлхеэд хашажа, томоор обоолжорхино. Урдаа волокушатай трактор ерээд, тэрэниень нэгэ тээһээнь удхаад, горитойхоноор үргэжэ, тээ саана байһан һуриин хажууда абаашажа табина. Мүн тэрэниинь тухай стогометатель машина ута «һабараараа» ехээр үргөөд, һүри дээрэ гаргажа табина. Эндэһээ тээ холо бэшэ, хойноо 3 косилка шагтагаланхай «ДТ-54» трактор үдхэн тунга ногоо унагаажа ябана.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, эндэмнай үбһэ гараар сабшажа, тармажа гү, али бухал табижа, һүри сохожо байһан нэгэшье үлүү хүн харагданагүй. Хуу оньһон машина техникын хүсөөр хэгдэнэ.

Зүб лэ даа. Техникын лэ хүсөөр үбһөө һайнаар сабшажа, түргэнөөр абаха байна ха юм. Эдэнэр гол ехэ ажалаа трактор машинын хүсөөр бүтээжэ, хэрбээ нёдондо бригадынхид энэ үедэ оройдоол 850 центнер үбһэ хуряагаад байбал, мүнөө 2000 центнер гэхэ гү, али 100—100 центнерэй 20 гаран һүри жэрылгээ. Гансахан һүүлэй табан хоногто, июлиин 20-һоо 25 болотор, хура бороо болоогүйдэ фермынхид 560 центнер үбһэ сохожо абаа.

— Бүхы сабшалангаа августын 5 болотор сүм сабшажа дүүргээд, үбһыень удаан хэбтүүлжэ нара бороодо ехэ шарлуулангүй хуряажа абахабди,— гэжэ бригадир нүхэр Гомбоев хэлэнэ.

Нэрээншье эндэхид сабшалга, хуряалга, сохолгын хоорондо забһар гаргахагүйн тула ехэтэ оролдоно. Мүнөө халуун наран байһан үдэрнүүдые һамбаашалжа, урда сабшаһан үбһөө сүм суглуулжа абанхай. Энэнь тон зүб гээшэ ха. Хэрбээ гэнтэ аадар бороогой ороошье һаа, аюулгүй болоо ха юм.

Эрхим ажалаараа шалгардаг хүнүүднай эндэ хэд гээшэб? Механизаторнууд Б. Дылгыров, В. Балданов, В. Нартихеев гэгшэд үбһэ хуряаха, һүрилхэдөө даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Мүн сабшалгын агрегат, тракторист Г. Матвеев, машинистнар В. Шагтамаев, Б. Таханов, Л. Таряашинов гэгшэд баһал магтамаар ажаллана. Тус агрегат үдэртөө 18 гектар сабшаха даабаритай аад, ходол 20—25 га газарай ногоо унагаажа үрдинэ. Эхилһэнһээ хойшо нэгэшье үдэр һаатаагүй.

Тэрэшэлэн энэ бригадада эртын силос дараха хүдэлмэри түлэг дундаа. Хара тарян, обёос, шанииһэ холижо тариһан ургаса сабшаад, тэрэнээ шулуун хашаатай 500 тонны нүхэндэ хэжэ дарана. Түрүүн сабшахадаа комбайн дээрээ томо баар амһарта тодхоод, досоонь мочевина уһатай хэжэ, тэрэнээр сабшаһан ургамалаа нэргээд дарана. 1 тонно силосто 6 литр тухай мочевинатай уһан холигдоно.

— Мочевина холижо дараһан силосой шанарынь 40—50 процентээр дээшэлдэг гэжэ үнгэрһэн жэлэй дүй дүршэл харуулаа,—гээд эндэхи отделениин эрхилэгшэ Ц. Бильдуев хэлэнэ.

Иигэжэл механизаторнууд эршэмтэй шангаар хүдэлжэ байна. Совхоз бүхы сабшалангайнгаа 40 гаран процентын үбһэ абаа.

Д. ЯНДАНОВ.

Түнхэнэй үйлэдбэриин управлени.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДҺЭЭ

Польшын арадай алдарта басаган, совет элитэ ехэ уран зохёолшо, ниитын ажал ябуулагша, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Гүрэнэй шангуудай лауреат **Василевская Ванда Львовна** 1964 оной июлиин 29-дэ гэнтэ наһа бараба гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет гүнзэгы шаналалтайгаар мэдээсэнэ.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ.

ООН-ой Генеральна секретарь У Тан Н. С. Хрущевтой уулзаба

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Советскэ правительствын уряалаар Москвада ерээд байһан Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна секретарь У Тантай июлиин 29-дэ Москвада уулзаһан байна.

У Тантай хамта уулзалга дээрэ ООН-ой генеральна секретариин орлогшо В. Н. Суслов байлсаа.

Н. С. Хрущев У Тан хоёрой хоорондо хани ёһоной хөөрэлдөөн болоо. Уласхоорондын олон асуудалнууд, илангаяа ООН-ой ажал ябуулгада хабаатай асуудалнууд, хэлсэгдэбэ.

Энэ уулзалгада СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, ООН-ой дэргэдэ байдаг СССР-эй саг үргэлжын түлөөлэгшэ Н. Т. Федоренко, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын уласхоорондын организацинуудай таһагые дагша К. В. Новиков гэгшэд байлсаа.

(ТАСС).

„Советскэ Союзда алба хэнэб!“

РСФСР-эй Верховно Соведэй нэрэмжэтэ Улаан тугта Москвагай ниитэ сэрэгэй командирнуудай дээдэ училищи дүүргэһэн офицернүүд июлиин 29-дэ Улаан талмай дээрэ сугларһан байна. Командирнуудые бэлэдхэдэг орон доторхи эгээл үнинэй һургуули 85-дахи жэлээ залуу офицернүүдые бэлэдхэжэ гаргаба. Энэ баяр ёһололдо зорюулагдаһан һайндэр Улаан талмай дээрэ болоо.

Владимир Ильич Ленинэй анха түрүүн эмхидхэһэн, урдань ВЦИК-гэй һургуули байһан училищитай хүби заяагаа холбоһондоо эндэхи залуушуул омогорходог юм. Кремлиин курсантнууд Кремлиин харуулда байһан, граждан дайнай фронтнуудта дайлалдаһан байха. В. И. Ленинтэй хамта субботнигто хабаадалсаха зол жаргал тэдээндэ тудаа һэн, тэдэнэр агуу багшынгаа кабинедэй, квартирын хажууда жагсаалда байһан.

Улаан талмай дээрэ болодог эгээл түрүүшын сэрэгэй парадһаа эхилжэ, Кремлиин курсантнууд Майн Нэгэнэй, Ноябриин 7-ной һайндэрнүүдтэ хабаадалсадаг юм. Һургуулияа дүүргэһэнэй дашарамда мүнөөдэр училищиингаа түүхэдэ анха түрүүшынхеэ тэдэнэр Кремлиин ханануудай хажуугаар баяр ёһололой жагсаалаар ябажа гараһан байна.

Һаяын курсантнууд В. И. Ленинэй Мавзолейдэ ороһон, Кремльдэхи Владимир Ильичэй хүдэлмэриин кабинет, квартира оножо хараа.

(ТАСС).

Зундаа үнеэн бүриһөө—
1000 литр һүн

Эдэнэр мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана

ҮДЭРЭЙ ХАХАД ПҮҮД ҺҮН АЛДАГДАНАГҮЙ

Урдань июнь, июль һара соо ехэ шанга халуунай хаһада үнеэд эрхэ бэшэ һү шэмээ татаха ёһотой юм гэһэншүүгээр зариман һанадаг байгаа. Тиигээдшье ажахыда эгээл энэ үедэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаһын орохолоор һү һаалида анхаралшье мүртэй табигдахаяа болишодог бэлэй.

Тимэһээ зунай зулгы һайхан сагта үбдэг тулама хүхэ ногоон соо һуугаад, һанаһандаа бодотоор хүрэмэ ехэ һү абажа шадангүй шахуу һаладаг байһаниинь элитэ.

Манай Хаяа нютагай һаалиин фермынхид эдэ алдуу, дутагдалнуудһаа зохихо тобшолол хэжэ, энэ жэлдэ үхэр малаа бэлшээридэ гаргаһан түрүүшын үдэрһөө зүбөөр адуулха, һү шэмыень дээшэлүүлхын тула ехэхэн анхарал хандуулаа юм. Бүри майн эхеэр зуһаландаа зөөгөөд, үнеэдээ һайн эдинсэтэй газарта үдэр, һүнигүй адуулхынгаа хажуугаар, тэдэндээ үшөө талха таряанай зүйл, һолоомо гидролизно аргаар эһээжэ эдюулдэг байгаабди. Мүн тусхай хэмэл аргаар һүн тэжээл ехээр бүйлуулжа, туталнуудтаа уулгаад, үдхэн сэбэр һүнэй гаргашые эрид хороогообди.

Энээнэй ашаар манай фермэ һү һааха, гүрэндэ тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь бүри урид, июниин 14-дэ дүүргээ һэн. Һаалишад, малшаднай түйлаһан энэ зарим тэды амжалтаараа һанаагаа амаржа, ажалайнгаа эршые нэгэшье һуладхаагүй, июль соо улам оролдосотойгоор хүдэлөө. Илангаяа мал адуулагшад Бальжинима Цыбикжанов, Цыбик Цыремпилов, Даба Цыдыпов гэгшэд бүхы бэлшээриеэ ногоонойнь шанар, ургасые харадуулжа, табан ондоо болгожо хубаагаад, тэндээ һэлгүүлжэ байгаад үнеэдээ сүүдхээр адуулна. Тиигээдшье эдэмнай тон найдабаритай, мал адуулха талаар нилээд дуршэһэн, шадамар бэрхэ зон юм. Адуулгашадай хоёрынь һүниндөө, нэгэниинь үдэр ябадаг. Һүүлэй хоёр һара соо үхэрнүүдээ хорёодо оруулаагүй шахуу ябуулжа, үглөөгүүр, үдэдэ, үдэшэшье хээрэ бэлшээри дээрэнь һаанабди. Энэ алишье талаараа һайн. Малые бэлшээри байра хоёрой хоорондо туужа, тэдэнэй эдеэлхэ, уһалха, амарха саг бараха, һамшаахагүйн тула ходо хээрэнь байлганабди. Мүнөө үхэрнүүднай Нухэгэ, Тоормо, Сангалта, Еланка гэжэ газарнуудай үбдэг тулама гэхээр эдинсэ һайн ногоотой, уһаар элбэг бэлшээридэ адуулагдана. Нэгэ газарта 3—4 хоног бэлшээжэ, ногоонойнь дан ехээр муудажа, гэшхэгдэжэ, малайшье һонёо буурахаһаа урда шэнэ газарта абаашадаг юм. Тиигэжэ табан ондоо бэлшээреэ 2—3—4 үдэрөөр һэлгүүлэн адуулжа, түрүүшынгээ газарта 12—15 хоноод дахин ерэхэдэнь, ногоониинь бүри һайн болоһон, һэргэһэн байна бшуу.

Бидэ гансашье бэлшээриин ногоондо найдаад байдаггүй, хубаариинь зэргээр үнеэдтээ һаагдаһан һүнэйнь литр бүхэндэ 200 грамм талха таряанай зүйл, бурдууг уулганабди.

Эдэ бүгэдын ашаар мүнөө фермэдэ үнеэн бүриһөө үдэртөө 9—10 литрһээ доошо бэшэ һүн абтана. Жэшээлхэдэ, бүхы 93 үнеэдһээ үдэр бүри 850—980 литр һү һаажа тушаанабди. Һүүлэй арбаад хоногто удаа удаагаар үдэрэй 1000 гаран литр һүн һаагдадаг болонхой. Зарим түрүү һаалишад Цыцилма Шодоева, Елизавета Юможапова, Даша-Нима Номинова, Димидэу Тугутова үнеэн бүриһөө сүүдхэдөө 12—13 литр һү алгадгүй һаадаг юм. Тиихэдэ Цыпилма Шодоева жэлэй эхинһээ хойшо өөрынгөө даадаг үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1600 гаран литр һү һаагаад, үйлэдбэриингөө управлениин һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябанхай.

Тэрэшэлэн фермэмнайшье һү һаалгаар колхоз соогоо түрүүлжэ, артелиин правлени болон парткомой дамжуулгын Улаан туг гурбадахи һараяа барижа ябана. Энэ амжалта нэн түрүүн бүхы һаалишад, малшадай бүлтэ үнэн сэхээр, оролдосотой һайнаар хүдэлһэнэй ашаар туйлагдана. Гадна бидэ һү һаалие дээшэлүүлхын тула 5—10 хоног соо эршэмтэйгээр хүдэлөөд, саашань ажалаа һуладхажархидаггүй, үдэрһөө үдэртэ шангаар тэмсэжэ байдагбди. Илангаяа һүнэй тоһолигые 4,1—4,3 процентһээ доошо оруулхагүйн тула ехэхэн оролдолго гаргагдана.

Иигээд август соо таримал ногоон ургамалнуудые сабшажа, үнеэдтээ нэмэлтэ тэжээл эдюулдэг болохомнай. Намарай һарануудта бүрил оролдосотойгоор хүдэлөөд, һү һааха жэлэйнгээ даабарие болзорһоонь урид, декабриин 1-дэ заабол дүүргэхэ зорилготойбди, дүүргэхэшье байхабди.

Д. ОЧИРОВ,
Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Дружба» колхозой һаалиин фермые даагша.

ГЭДЭРГЭЭ ХАТАРХА ҺАЙТАЙ БЭШЭ

Түрүү ажахынуудай хажуугаар Зэдын управленидэ һү һаалгаар, тэрэниие гүрэндэ худалдалгаар гээгдэжэ ябаһан ажахынууд яһала олон гэжэ тэмдэглэлтэй. Жэшээлхэдэ, тэдэнэй тоодо нэн түрүүн Борьёогой сомоной «Коммунизм» колхоз ороно. Энэ колхоз байгша оной июлиин 1-нэй байдалаар һү һааха жэлэйнгээ түсэб оройдоол 34 процент дүүргэһэн байна. Энэ жэлэй зургаа һарын туршада нёдондоной энэ үетэй сасуулбал, эндэ һү һаалга 641 центнерээр доошолоо. Тиигэжэ гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэб оройдоо 71 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али 813 центнер һү гүрэндөө үритэй үлэшоо.

Юундэ иимэ хүндэ байдал ушараа гэхэдэ, колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Б. Л. Мурхонов), партком (секретариинь нүхэр Т. Б. Жигмытов) малшадтаа хүсэд анхаралаа табинагүй. Тэдэнэй байдаг гэр байранууд тон муунууд, тэндэнь улаан булан, бани, илангаяа холын гүүртэ,отарануудта үсөөноор баригдана. Энээнһээ боложо һаалишадай олоор һэлгэгдэхэ ушар үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, энэ жэлэй эхинһээ хойшо колхозой нэгэдэхи һаалиин гүүртэдэ аяар найман һаалишад һэлгэгдэ.

Һү һаалгаар урдынхияраал гээгдэжэ, Зэдын Ленинэй, XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Байкал», Михайловкын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд гүрэндэ һү тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб баһал дүүргэжэ шадаагүй һэн.

Управлениин ажахынуудта июлиин түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ һү һаалгаар, гүрэндэ худалдалгаар илангаяа сонордомо байдал тохёолдоод байна. Июль һарын түрүүшын арбан хоногто июниин гурбадахи декадатай сасуулхада, гүрэндэ һү худалдалга 1694 центнерээр доошолоо. Энээнэй 1200 гаран центнер һүниинь гансахан Захааминай колхозуудта тудана. Июниин гурбадахи декадада орходоо июль һарын түрүүшын декадада гүрэндэ һү худалдаалга «Байкал» колхоздо 234 центнерээр, «Родина» колхоздо —231 центнерээр, «Победа» колхоздо —160 центнерээр доошолһон байна. Һү һааха, гүрэндэ тушааха хэрэг мүн Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ, «Мир», XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта муугаар эмхидхэгдэнхэй. Эдэ ажахынуудта һү һаалга, гүрэндэ тушаалга һүүлшын үдэрнүүдтэ (июлиин 10-һаа 20 болотороншье) нэмэгүй байха юм.

Зүгөөр зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд элдэб янзын шалтагаануудые дурдаад, бэеэ сагааруулха гэжэ оролдодог байһаар. Харин ёһото шалтагаанииинь һаалишадай дунда эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриин һуладаһанай, һү һааха асуудалда анхаралаа һуладуулһанай хойшолоой гэжэ сэхэ руунь тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Д. БАДМАЖАПОВ,
«Зэдын үнэн» газетын редакторай орлогшо.

КАМЕНСК ТОСХОН. Эндэ Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой хүдэлмэришэд ажаһуудаг. Тэдэнэй элүүрые хамгаалха хэрэгтэ Каменскын поликлиникын медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд ехэ үүргэ дүүргэдэг байнэ. Врач Н. С. Лышевав эндэ таниха, мэдэхэгүй хүн үгы. Нүхэр Лышева поликлиникынгээ парторганизациин секретаряар, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшээр хүдэлмэрилхэ зуураа, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Зураг дээрэ (баруун гарһаа): врач Н. С. Лышева поликлиникынгээ хүдэлмэришэдтэй һаяхан болоһон СССР-эй Верховно Соведэй сессиин материалнуудаар хөөрэлдөө үнгэргэжэ байна.

А. КУРТИГАЙ фото.

ЭМНЭГШЭДЭЙМНАЙ ЗОРИГЖОЛ

Совет парламентын сессиин һүүлээр

Салагар ялагар таһалга руу сагаан халаадтай сарюун эхэнэр алхалан орошобо. Тиихэдэнь:

—Сайн байна, сайн...,—гэжэ уулзаһан лэ хүн, хажуу тээгүүр байгаашадшье гэнтэ аргагүй баяртайнууд боложо, дарья табилдан, тэрэ орожо ерэһэн хүниие амаршална. Олоог дэбдихэрэй байгаа һаа, эгээл хоймогойнгоо баруун хойто углууда эгээл хүндэтэй газартаа абаашажа тэрэниие һуулгаха һааб даа. Теэд энэмнай эмнэлгын газар ха юм даа. Орожо ерэгшэ өөрөө баһал эмнэгшэ. Зүгөөр тиихэдэ зүрхэнэй гүн сооһоо билтаран гараһан үгэнүүдэй соностожо байһаниинь элитэ һэн. Энэншье эмнэгшэ хүндэ юунһээшье дутуугүй хүндэлэл байжа болоо бэзэ.

Тиигээд нэгэ хүрин харахан шарайтай басаган эгээл түрэл түхэмтэйгөө уулзаһан мэтэ урматай хүхюун болоожо, хажуудань дүтэлэн енеэбхилбэ:
—Яһалашье харадаг болооб.

Иигэжэ байхадань тэрэ үбшэнтэнэй харахан нюдэнһөө баярай нюлмас халта мэлмэржэ (баярлаһан хирээ бархирха гэдэг энэ бэзэ), хоолойнь шэшэргэнэн һагад дуулдажа байгаа һэн. Иигэжэл тэрэ үбшэнтэ республиканска больницын нюдэ аргалдаг таһагые даагша Надежда Бужеглаевна Бояновае амаршалан угтаба.

Энэ үбшэнтэ—Дулгар Бурлакова гэдэг холын Хурамхаанһаа асарагдаа юм. Тэрэ хадаа арбан хоёр аляа балшар наһандаа нюдэнэйнгөө хараа дээрэ мана бүужа, алтан дэлхэйн шарай һаа байтагай, арбан сагаан хургаяашье ойлгожо харахаяа болиһон байгаа юм. Тиигээд Улаан-Үдэ хотодомнай харахагүй зониие хараха болгодог «эди шэдитэ» эмшэд, бэрхэшүүл бии болобо гэһэн һураг суу дуулаад байхадаа басаганай зосоо баяр найдал түрөө бэлэй. Тиигээд лэ тэрэ аян холые гаталжа, ниислэл хотоёо хүрэжэ ерэһэн, операцида ороһон юм. Теэд дэмы ерээгүй! Һанагшань бүтээ, һара нарата алтан дэлхэй урдань яларжа харагдаа!

Иимэ зол хубияа золгоһон гансашье тэрэ басаган бэшэ. Хүл дээрээ гараһан хэдэн зуугаад хүнүүд һанамжа дурадхалай дэбтэр соо баяр баясхалангаа элирхэйлэнхэй. Өөрэһөө гадна, бүхы үхибүүдэйнгээ, аша гушанарайнгаа үмэнэһөө үбгэн Жужаев баяр хүргэнэ. «Минии нюдэнэй сэсэгыдэ врач Боянова операци хэхэдээ, дээдэ хальһыень һэлгэжэ табиһан байгаа. Юрэдөө этигэхээр бэшэ юмэлдаа,— гэжэ нүхэр Цыремпилова бэшэнэ. «Нара хараха гээшэ ямар ехэ жаргал бэ!» — гээд студент Степанов эмнүүлээд байхадаа баясана.

Ямаршье шахардуу үедэ туһаламжа үзүүлхээр бэлэн байдаг, үнэн сэдьхэлһээ хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлдэг эмнэгшын ажалые оло мянгаад хүнүүд омогорхон харадаг. Ехэшүүл, багашуулшье Россин Федерациин габьяата врач Федор Николаевич Дульбеевэй үзүүлһэн аша туһые мартадаггүй. Энэ врач урда сагай хүшэр хүндэ, орхидоһон — ушханай ханяадые аяар гушан табан жэл соо аргалаа. Тэрэ аша туһынь тэмдэг болон Ажалай Улаан Тугай. «Хүндэлэлэй тэмдэгэй» орденууд үбгэн фтизиаторай үбсүүн дээрэ яларна.

Тэрэшэлэн врачнууд Шопхоев Д. К., Бадмаева З. Б., Никифорова Е. М., Корягина М. Ф., Бароноев С. С., Дудин А. М. болон бусадууд республикымнай ажалшадай дунда һураг суудэ гараһаар үнинэй. Тэдэнэр арадай элүүрые хамгаалха һахюулда хэдэн олон жэлэй турша дотор эсэшэ сусашагүйгөөр жагсана.

СССР-эй Верховно Соведэй дурбэдэхи сесси дээрэ элидхэл хэхэ зуураа, эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэдэй ажал хүдэлмэри тухай Н. С. Хрущевой үндэр сэгнэлтэ үгэһэниие Буряад ороной ажалшад ехэтэ зүбшөөн һайшаана. «Манай эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэд,— гэжэ тэрэ хэлээ һэн,— бүхы совет хүнүүдтэеэ адлихан жагсажа, шэн зоригжолтойгоор ажаллана. Врач, фельдшер, медицинскэ сестра, фармацевт, санитарка, эмнэлгын бүхы хүдэлмэрилэгшэд хүнэй элүүр энхэ ябахын түлөө оролдоно».

Тэдэнэй ажал хүдэлмэри манай орон дотор ехээр хүндэлэгдэнэ. Жэшээнь, гансахан манай республика дотор 758 врачнууд болон эмнэлгын дунда мэргэжэлтэд Советскэ Союзай орден болон медальнуудаар шагнагдаһан 46 хүнүүдтэ РСФСР-эй габьяата врачай, 148 хүнүүдтэ Буряадай АССР-эй габьяата врачай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон.

Мүн совет врач гээшэ мэргэжэлтэ, эмнэгшэ байхаһаа гадна, ниитын ажал ябуулгада шударгыгаар оролсодог. Эмнэлгын олохон хүдэлмэрилэгшэд республикын Верховно Соведэй болон нютагай Соведуудэй депутатуудаар һунгагданхай. Хэдэн зуун врачнууд болон фельдшернүүд «Знани» бүлгэмэй ажал хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, элүүрэй униберситедээр дамжуулан медицинын мэдэсэнүүдые хүн зоной дунда дэлгэрүүлдэг, хото город, хүдөө тосхонуудта ариг сэбэрэй түлөө тэмсэл эмхидхэдэг байна.

Элүүрые хамгаалха талаар манай республика дотор түйлагдаһан амжалтанууд хадаа хүн зоной элүүрые хамгаалха тухай СССР-эй Верховно Соведэй сесси Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгые улам гүн үргэнөөр тодорхойлжо үгэнэ. Революциин урда тээ манай Буряад орон дотор оройдоол зургаан больница байгаа һаа, мүнөө 150 болонхой. Тэдэ эмхинүүд тон шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай. Республикын элүүрые хамгаалгын зурганuудта мүнөө үедэ 1069 врачнууд болон 4090 дунда мэргэжэлтэд хүдэлнэ.

Дурсагдаһан хүдэлмэрилэгшэдэй ехэ эдэбхитэй оролдосотойгоор ажаллаһанай аша туһаар үбшэлхэ ябадал эрид үсөөрэнхэй, нялха нарай үхибүүдэй гарзалханьшье хараа байса доошолонхой.

Эмнэлгын хүдэлмэриие саашадань улам нарижуулха тушаа парти правительствамнай шиидхэхы хэмжээнүүдые абаха зуураа, медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй ажана байдал тушаа угаа ехэ анхарал хандуулна. Теэдшье ажаһуудалай хэрэглэмжые хангаха хүдэлмэрилэгшэдэй, тэрэ тоодо медигүүдэй салин хүлһэ нэмээхэ тухай хуули СССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси дээрэ баталагдан абтаба хаям. Тиихэдээ эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэдэй салин дунда зэргээр 23 процентээр дээшэлхэнь бшуу. Тэдэнэй ажалай түлөөһэн гол түлэб хүдэлһэн жэлэйнь тоо, дүй дүршэл дээрэһээ дулдыдаха, олон жэлдэ хүдэлөөшэд бүри ехэ салин абаха болоно.

Энэ хуулиие совет хүнүүд нэгэн дуугаар һайшаан угтабад. Мүн өөрынгөө ээлжээндэ врачнууд, фельдшернүүд, медицинскэ сестранууд, фармацевтнууд, санитарканууд саашадаа улам һайнаар хүдэлхэ байһан тухайдаа мэдүүлнэд. Бүгэдэ нүхэдэйнгөө һанал бодол элирхэйлжэ, республикын эндокринологическа диспансерэй ахалагша врач нүхэр С. Иринчеева иигэжэ хэлээ һэн:

— Манай ажана байдал һайжаруулха тушаа парти болон правительствын гаргаһан анхарал оролдолгын урманда улам һайнаар хүдэлхэбди.

К. БАЛДАЕВ.

„БУРЯАД ҮНЭНДЭ“ БЭШЭГДЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„ХЭМЖЭЭН ХАРААЛАГДАНХАЙ ААД, ХЭРЭГ БҮТЭНЭГҮЙ“

Байгша оной февральда толилогдоһон иимэ гаршагтай статья дотор Хориин үйлэдбэриин управлениин Хүрьбын совхоздо сабшалан, таряалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар биратай юумын хэгдээгүй байһан тухай хэлэгдээ һэн. Илангаяа жэлһээ жэлдэ муугаар элдүүрилэгдэһэнһээ боложо, совхозой нилээд ехэ таряалан буртаг үбһэн, хяаг, хилганада дарагданюу.

Совхозой дирекци, партком, мэргэжэлтэд статья соо хэлэгдэһэн баримтануудые гол түлэб зүб гэжэ мэдэрээд, дутагдалнуудаа усадхаха хэмжээнүүдые бэелүүлжэ эхилээ гээд тэндэхи нартиина комитедэй секретариин уялга дүүргэгшэ Х. Рыгзенова мэдээсэбэ. Совхозой 2-дохи отделенидэ энэ жэлдэ таряалангай буртаг үбһэ сэбэрлэхын, ургаыень дээшэлүүлхын тула 370 гектар эртын сэбэр паар хахалаадаа. Мүнөө ерэхэ намартаа 500 га паар гүнзэгыөөр хахалжа бэлдэхэ юм. Гадна үнгэрэгшэ хабартаа таряалан дээрэ 2149 тонно, сабшалан дээрэ 4265 тонно наг шэбхэ гаргагдаа, бүхыдөө 2468 га сабшалан һайнаар уһалагдаа. Мүнөө жэлдэ хабарай тарилга агротехническэ эрхим болзорто үнгэргэгдэжэ, бүхы шэннисын 91 процентнь нарин зуруудтайгаар, хэрээһэлүүлэн таригдаа. Таряалан ээзэтэй болгогдоо, орооһо таряа ургуулха тусхай 3 звено, кукуруза, хартаабха ургуулха баһал 3 звено эмхидхэгдээ. Механизаторнууд ажалай түлөөһэ ургуулһан ургасынгаа зэрээр абаха юм.

Мүнөө совхоздо тэжээл бэлэдхэлгэ түлэг дундаа. Байгша ондо яруунынхидай үүсхэл дэмжэжэ, түсэбһөө 1,5 дахин ехэ үбһэ абахын түлөө тэмсэжэ байна. Тэжээл бэлэдхэлгэдэ 240 хүн хүдэлнэ.

Саашадаа сабшалан, таряалангай ургаса улам дээшэлүүлжэ, орооһо таряа, үбһэ тэжээл бүри элбэгээр абадаг болохын тула ажалшаднай бүхы хүсэеэ гаргахаар бэлэн байна гэжэ нүхэр Рыгзенова бэшэнэ.

Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин Саянай совхозой Харбяатын һаалиин фермэ 1960 ондо коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм.

Тус фермын үхэршэн Сыден Галтаев 159 толгой һаалиин үнеэдые үдэр, һүнигүй һайн бэлшээридэ адуулжа, ехэ һү абахые оролдоно. Энээнэйнь ашаар мүнөө үедэ һаалишад үнеэн бүриһөө 9—10 литр хүрэтэр һү һаана. Зураг дээрэ: үхэр адуулагша Галтаев.

Д. БАЛДУЕВАЙ фото.

Шэнэ хуули бэелүүлэн

БАГШАНАРТА ҮГТЭХЭ МИЛЛИАРД ТҮХЭРИГ

РСФСР-эй Гэгээрэлэй министр Евгений АФАНАСЕНКОТАЙ АПН-эй корреспондент Виктор Бухановай хэһэн хөөрэлдөөн

Асуудал: Хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха хүдэлмэридэ ажалладаг, мүн арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай Хуули СССР-эй Верховно Совет батален абаһан байна. Багшанарта тон һайшаалтай энэ шиидхэбэриие Та юун гэжэ тайлбарилха байнаб та?

Харюу: Манай социалис гүрэнэй арадай ажахы дээрэ ехэ амжалтануудай түйлагдаһанай ашаар лэ арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһые дээшэлүүлхэ арга олдобо гээшэ. Мүн энэ ушар социалис обществодо багшын үүргын үндэрөөр сэгнэгдэдэг байһанаар тайлбарилагдана. Багша гээшэ ургажа ябаһан залуушуулые ерээдүйнь ажабайдалай зүб замда таргаха харюусалгатай ажалда табигдаһан хүнүүд. Багшын ажалай шадабари мэргэжэлһээ, тэрэнэй моральна үзэл бодолһоо коммунис обществын шэнэ хүниие хүмүүжүүлтэ горитойгоор дулдыдаха байна. Багшын нэрэ хүндые урдань хэзээдэшье үзэгдөөгүй үндэр хэмжээндэ табихые В. И. Ленин заадаг байһан юм. Зүгөөр капиталис ямаршье гүрэндэ багшын ажал социалис обществынхиһоо ехээр сэгнэгдэхэгүй байһаниинь мэдээжэ.

Совет багша—гансахан ургажа ябаһан залуу үетэниие хүмүүжүүлэгшэ бэшэ, харин арадай бүхы ажал хэрэгтэ сэхэ хабаадалсадаг мэргэжэлтэ мүн болоно. Энээниие гэршэлхын тула иимэ нэгэ тоо баримта харуулая: зуун мянгаһаа дээшэ багшанар манайда Верховно болон нютагай Соведуудэй депутадуудаар һунгагданхай.

Асуудал: багшанарай ажалай түлөөһэнэй мүнөөнэй гурим ямар гол дутагдалнуудтай байһан гээшэб?

Харюу: Доодо, дунда, ахалагша классуудай ажалай түлөөһэндэ иимэ илгаанууд бии байгаа: дээдэ классуудай багшанар адли ажал хүдэлмэритэй, эрдэм һургуулитай байгаад эхин классуудай багшанарһаа ехэ салин хүлһэ абадаг байна. Гэбэшье, эрдэм болбосоролой үндэһэ һуури гол түлэб һуралсалай эхин дээрэ, ондоогоор хэлэбэл, эхин классуудһаа эшэ үндэһэ абадаг гэжэ педагогическа наука тодорхойлдог. Тиимэһээ эхин ба ахалагша классуудай багшанарай ажалай түлөөһэндэ ехэ илгаа гаргаха гээшэ огто таарахагүй хэрэг.

Хүдөө нютагуудай багшанар городой һургуулинуудай багшанарһаа бага салин хүлһэ абадагаараа баһа нэгэ таагүй байдалтай. Энээн дээрэһээ боложо, багшанар нэгэ газарта удаан саг соо ажалланагүй, гадна багшанарай институдые дүүргэгшэд элдэб аргаар городто үлэхые оролдоно. Хамагай һүүлдэ энэ мэтын элдэб шалтагаанууд дээрэһээ хүдөөгэй багшанарай шадабари мэргэжэл городой һургуулиин багшанарайхиһаа нэгэ бага доогуур байхаяа һанана. Гэхэтэй хамта, оронноймнай хүдөө нютагуудта Советскэ Союзай бүхы хүн зоной хахадынь ажаһуудаг гээшэ.

Үшөө нэгэ дутагдал юуб гэхэдэ, огто хүндэгүй шалтагаанаар һуралсалай предмедүүдэй заримые гол шухалада, нүгөөдэ заримыень юрын гэжэ тоолодог ушар бии. Жэшээнь, хэлэ бэшэг ба математикые гол предмедүүд, черчени болон зуралгые юрын гэжэ тоолодог байна. Энэ ушар дээрэһээ дээдэ һургуулинуудай «юрын» предмедүүдэй факультедүүдтэ залуушуул дурагүйгөөр ородог, һургуулинуудта эдэ предмедүүдые мэргэжэл муутай багшанарай зааха ушар үзэгдэдэг байһан.

Багшанарай салин хүлһэнэй бага байһан ушар эгээл гол дутагдал болоно. Һургуули дүүргээд ажаллажа эхилһэн залуу багша ажахын ондоо һалбаринуудта хүдэлжэ байһан адлил эрдэмтэй өөрынгөө үетэнһөө һураггүй бага ажалай түлөөһэ абана.

Асуудал: Баталан абтаһан шэнэ Хуули соо энэ хэрэгтэ ямар гол хубилалтанууд бии гээшэб?

Харюу: Ямар классуудта, ямар һургуулида, һуралсалай ямар предмет заадагыень илгангүйгөөр багшануудта адли салин хүлһэн тогтоогдоо. Багшын ажалай түлөөһэн өөрынь эрдэм һургууляар, хүдэлмэриинь стажаар, недели соо хэды урок үнгэргэһөөрнь тодорхойлогдохо болоно.

Арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй һарын салин хүлһэн дунда зэргээр 25 процент дээшэлхэ байна. Гэбэшье нэгэ зариманайхи бүришье ехээр нэмэхэ. Жэшээнь, хүдөө нютагай эхин классуудта заадаг дээдэ эрдэмтэй багша урдынхиһаа гурбанай нэгэ хубяар ехэ мүнгэ абадаг болохонь. Тиихэдэ үхибүүдэй ясли болон саадуудай хүмүүжүүлэгшэдэй, тэрэшэлэн һургуули сэбэрлэгшэ, харуулшан ба бусад хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай түлөөһэн 40 процентээр дээшэлхэ байна.

Эдэ жэшээнүүд дээрэһээ харахада, һургуули дүүргээд һая ажаллажа эхилһэн багшын, жэшээлхэдэ, математика заадаг хүнэй бодото салингай хэды шэнээн байхые хаража үзэе.

Тэрэнэй һарадаа абаха 80 түхэрит салин недели бүридэ 18 урок үнгэргэһэнэйнь түлөө түлэгдэхэ, ондоогоор хэлэбэл, энэ багша неделидээ үдэр бүхэндэ 3 час соо ажаллаха болоно. Жэшээнь, Англида багшын ажалай түлөөһэн һургуулида үдэр бүхэндэ 6 час соо хүдэлһэнэй тоогоор тогтоогдодог гээшэ. Манай багшанар шэнэ Хуулиин ёһоор өөрынгөө дураар недели соо үнгэргэдэг урогуудайн гаа тоое 9 хүрэтэр олошоруулха эрхэтэй. Тиигээд байгаа һаа, тэрэнэй салин хүлһэн нэгэ хахад дахин дээшэлжэ, һарадаа 120 түхэриг болохо юм. Һурагшадай тетрадуудые шалгаһанайнгаа түлөө багша 8 түхэриг нэмэлтэ түлөөһэ абаха, мүн класс хүтэлбэрилһэнайнтөө түлөө үшөө 10 түхэриг нэмэлтэ түлөөһэ абаха байна.

Иигэжэ недели соо 27 час хүдэлмэрилөөд байһан залуу багша һарадаа 140 шахуу түхэриг салин абаха болоно. Һургуулида арбан жэл, тэрээнһээ дээшэ хүдэлмэрилжэ байһан багшанар бүри һайн эрхэ байдалтай болохо юм. Һургуулинуудай бүхы багшануудай олонхинь 10, мүн дээшэшье жэлэй хүдэлмэриин стажтай гээшэ. Тиимэ багшанарай һарын салин хүлһэн 170 түхэриг болохо байна.

Эхин классуудай багшанарай салин хүлһые дээшэлүүлһэн дээрэһээ эдэ һургуулинуудта дээдэ эрдэмтэй багшанарай хүдэлмэрилхээе оролдодог болохо байһаниие онсо тэмдэглэмээр.

Асуудал: Арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдые пенсеэр хангаха хэрэгтэ ямар хубилалтанууд болохо гээшэб?

Харюу: Энэ асуудалаар багшанар мүнөө байһан гуримтай жэшэбэл, яһала ехээр бариишатаха байна.

Хамагай түрүүн, багшанар пенсидэ гараха наһанайнгаа ерэхые хүлеэнгүйгөөр пенсиеэ абадаг болохо эрхэтэй. Залуушуул гол түлэб 20—22 наһатайдаа дунда ба дээдэ һургуулинуудые дүүргэдэг гээшэ. Тэдэнэр 25 жэлэй туршада багшалхадаа 45—47 наһа хүрэнэ. Юрэ абаха болоо һаа, эхэнэрнүүдэй пенси абаха наһан 55, эрэшүүлэйхи —60 ха юм.

Гэхэтэй хамта, һургуулида 25 жэл ажаллаһан багша наһанайнгаа ерэхые хүлеэнгүйгөөр пенсидэ гараад, һарынгаа салин хүлһэнэй 40 процентые абаха эрхэтэй. Тиихэдэ пенсидэ гараад байһан тэрэ багшын наһанай пенсионно хэмжээндэ ерэхэдэ (55 гү, али 60), гүрэнһөө абажа байдаг тэдхэмжэнь багшалжа байхадаа абадаг салингайнь 40-һөө 50 процент хүрэтэр дээшэлүүлэгдэхэ юм.

Бодото дээрээ багшанарай олонхидынь энэ гуримда ондоогоор хандаха бэзэ гэжэ һананабди. Зүгөөр дүй дүршэл ехэтэй багшанараа тараахагүйе оролдогдоно. Тиимэһээ тэдэниие һургуулида олон жэлдэ ажаллуулхаар финансова политикамнай зохёогдонхой.

Жэшээнь, дээдэ эрдэмтэй багша 25 жэлэй туршада хүдэлмэрилөөд, 55 гү, али 60 наһа хүрэтэрөө һургуулидаа хүдэлмэрилөөд байгаа һаа, тэрэнэй пенси һарын гол салин хүлһэнһөө бэшэ, харин һүүлшын жэлдэ абадаг бүхы түлөөһэнэйнь гү, али һүүлшын арбан жэлэй, 5 жэлэй туршада дунда зэргээр абадаг ажалайнь түлөөһэнһөө тогтоогдохо байна. Жэшээнь, наһатай болоһон багшын пенси 100—120 түхэриг байха.

Багшын ажал дээрэ хүдэлмэрилэгшэд үшөө нэгэ тусгаар тогтоогдоһон эрхээр хангагдана. Бүхы мэргэжэлтэдэй дундаһаа багша шахтер хоёр гарантийна нэмэлтэ түлөөһэ абаха эрхэтэй.

Хэрбээ наһатай болоһон багшын недели соо 18 урок үнгэргэхэдэнь хүндэ байха болоо һаань, эдэ урогуудайнгаа хахадыень гү, али гурбанай нэгэ хубиие даадаг болохо эрхэтэй. Тиихэлээрээ үнгэргэһэн урогуудайнь тоогой хэмжээгээр ажалайнь түлөөһэн бага болохо ушартай. Энэ ушарта наһатай болоһон багшын гол салин хүлһэн дээрэ гарантийна нэмэлтэ түлөөһэндэ 35 түхэриг тогтоогдоно.

Асуудал: Арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай Хуули хэзээ хүсэндөө оруулагдахань бэ?

Харюу: Байгша оной ноябрь һарада. Шэнэ Хууляар хараалагдаһанай ёһоор багшанар гурба һара болоод дээшэлүүлэгдэһэн салин хүлһэ абажа эхилхэнь. Арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэндэ нэмэгдэхэ түлбэриин ниитэ тоо нэгэ жэлэй хэмжээгээр абахада, миллиардһаа дээшэ түхэриг болохо байна.

(АПН).

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур
1964 оной июлиин 31.

Соведүүдэй худэлмэри

ЭДЭБХИЕЭ ГАРГАН ХҮДЭЛӨӨ ҺАА...

Совет хүн бүхэнэй улам һайн һайнаар ажаһуухын түлөө! Түрэл парти, правительствамнай эгээ энэ уг эрилтоёо амжалта түгэсөөр бэелүүлжэ байна. СССР-эй зургаадахи зарлалай Верховно Соведэй дүрбэдэхи сессишье болоходоо, ажаһуудалай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ, угаа шухала тогтоол шиидхэбэринүүдые абалан абаба. Энэнь арад түмэниие гаа ехээр урмашуулба.

Энээнтэй дашарамдуулан, ажаһуудалай хэрэгләмжые хангаха талаар нютагай Соведүүдэй юу хэжэ, юу хэжэ байһан тухай хөөрэжэ үгэе. Мухар-Шэбэрэй аймагай Бага-Куналейн сельсовет байгша оной хоёрдохи кварталай дүнгөөршье бүхы талаараа шалгаржа, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэбэ. Тус сельсоведэй депутадууд, эдэбхитэд гүйсэдкомойнгоо хүтэлбэри доро ходо юо шударгы һайнаар хүдэлдэг, хүн зонойнгоо ажаһуудалай эрилтые гүйсэдөөр хангахын хойноһоо бүхы хабашадал соогоо оролдодог.

—Хүдөө тосхондо ажаһуугшадые, ажал дээрэ ябагшадые хангаха асуудалнуудые сесси, гүйсэдкомойнгоо заседанинууд дээрэ зүбшэн хэлсэжэ байдагбди. Мүнөө үедэ культурын бүхы хүдэлмэрилэгшэд үбһэ тэжээл хуряалга дээрэ хүдэлжэ байнхай. Эндэмнай агитбригадашье бии гээшэ. Депутадуднай тэдэнэй ажал хүдэлмэриие хинан шалгадаг, бодото туһаламжашье үзүүлдэг байна,— гэжэ дурсагдаһан сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Маркова хөөрэнэ.

Мүнөө үедэ тэндэхи һургуулинуудай түлеэ залһаниинь хашаа соо сүм оруулагдаанхай. Гэр байрануудые шэрдэлгэ, сагаадалга дүүрүүтэй байна. Һургуулида ороха бүхы үхибүүдшье бүридхэлдэ хүсэд абтанхай. Мүн Бага-Куналейдэхи клуб болон библиотекэнүүдшье үбэлэй үедэ хүдэлхөөр бэлэн болгогдонхой. Игэжэ тэндэхин түрэл парти, правительствынгаа анхарал оролдолтодо харюу сана.

Тэрэшэлэн Дээдэ-Элхиин сельсоведэйхид (Загарай) соёл культурын хүдэлмэриие һэргээхэ хэмжээнүүдые абажа, амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Эндэхи агитбригада үбһэшэдтэ ябажа байнхай. Клубай бүхы хүдэлмэри үбһэшэдэй дунда ябуулагдана. 1500 номой жасатай ниитын нүүдэл библиотекэшье эмхидхэгдээ. Тэрэнь 100 гаран уншагшадтай—булта үбһэшэд, механизаторнууд.

Дурсагдаһан сельсоведэй харьяата Ташалан тосхондо 200 хүнэй һууритай шэнэ клуб баригдажа байнхай. Мүн Нарин тосхондо эхин һургуулиин шэнэ байшан бодхоогдоно.

Багшанарта болон эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэдтэ ажаһуудалай таатай зохид эрхэ байдал олгохын тула Дээдэ-Элхиин сельсовет яһала ехэ юумэ хэнэ гээшэ ха. Жэшээнь, самообложениин мүнгөөр тэндэхи багшанарта байрын 8 гэрнүүд баригдаба. Мухар Тала һууринда эмнэлгын шэнэ пункт бодхоогдобо.

Иимэ байхада культурно-ажаһуудалай хүдэлмэрилэгшэд саашадаа улам эрмэлзэлгэ ехэтэйгээр хүдэлхэ байһаниинь дамжаггүй.

Тэрэшэлэн Захааминай Утаата, Далхайн сельсоведые дурдамаар. Тэндэ «Байкал» колхоз бүхы колхозоороо коммунис ажалай, коммунис ажаһуудалай нэрэ зэргын түлөө тэмсэнэ. Энэ хэрэгэйнь улам урагшатай байхын тула дурсагдаһан сельсоведэй эдэбхитэд колхознигуудай дунда ойлгуулмжын ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Тэрээнэй аша туһа байлсаал юм бэзэ, бүхы колхознигуудынь ажаһуудалайнгаа талаар яһала һайнаар хангагдана. Клуб, библиотекэ, магазинуудынь эрхимээр хүдэлнэ.

— Ажаһуудалнайшье элитэ һайжараа. Пенсишье абадаг болохомнай. Улам шударгы һайнаар хүдэлхэбди,— гэжэ тэндэхи колхознигууд мэдүүлнэ. Теэд тэндэ хүдэлжэ шадаха бүхы хүнүүдынь мүнөө үедэ мал ажал, үбһэ хуряалга дээрэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Архи уужа гү, али хүбхай хооһоор зайгуултажа ябалган тэндэ огто үзэгдэхээ болинхой.

СССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сессиин тогтоол шиидхэбэринүүдэй гараһан сагһаа хойшо нютагаймнай Соведүүд улам эдэбхитэй шударгыгаар хүдэлжэ эхилбэ.

Тэрээнтэй нэгэн доро хүн зоной ажаһуудалай эрилтыншье бүри һайнаар хангагдаха байһаниинь дамжаггүй.

Н. ЦОКТОЕВ,
БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эмхидхэлэй таһагай инструктор.

ВЛАДИВОСТОК. Океан далайн тамаралгын дэлхэй дээрэ түрүүшын эхэнэр-капитан А. И. Щетинина СССР-эй географическа бүлгэмэй Приморско филиалай эрдэмтэдэй соведэй түрүүлэгшээр һунгагданхай. 30 жэлэй саада тээ капитан болоһон энэ эхэнэр дэлхэйн далай, океануудые гаталан, олон оронуудай портнуудые мэдэһэн байна. Мүнөө нүхэр Щетинина Владивостогой далайн инженерно дээдэ училищиин далайн-сэрэгэй кафедрын доцентээр хүдэлмэрилнэ. Зураг дээрэ: А. И. Щетинина судна жолоодохо факультедэй дипломантнуудтай хөөрэлдөө үнгэргэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

СОЁЛОЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ШЭНЭ ҺОНИН

Улаан-Үдэ городой соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэри һүүлэй үедэ улам һайжаржа, һонирхолтой, шэнэ түхэл янзатай болоžо байнхай.

Түмэр замшадай культурын байшан. Нэгэтэ үдэшэлэн эндэ залуухан хүбүүд, басагад сугларжа, ажалдаа алдаршаһан нүхэдөө хүндэлбэ. Эндэ аха нүхэдынь—республикын солото түмэр замшад ерэжэ, залуу нүхэдөө амаршалжа, бэшэг сэлэг барюулаа. Удаань залуушуулай найр наадан, концерт орой болотор болоо. Залуушуул бүгэдөөрэн хүхюун зугаатай тараа.

Энэмнай арба найма наһа хүрэһэн залуушуулай хүндэлэлдэ болоһон уулзалга ха юм. Игэжэл баяр ёһололой оршон байдалда паспорт барюулха, гэрлэһэнэй үнэмшэлгэ абаха, Совет Армида мордохуулха гэхэ мэтэ совет ёһоной заншалта һайндэрнүүд эндэ болоžо байдаг. ЛВРЗ-гэй Культурын ордон соо комсомолшуудай, мүн наһатайшуулай мүнтэн, алтан түрэнүүд болодог заншалтай. Эдэ бүгэдэ хуушан сагай ажаһуудалай хорото ёһо гуримтай тэмсэхэ шухала зэбсэг болоно.

Соёлой үшөө нэгэ шэнэ һонин гэхэдэ, Улаан-Үдэ городтомнай олониитын хүсөөр библиотекын болон библиографиин эрдэмэй университет хүдэлжэ эхилээ. Гадна олониитын хүсөөр 23 шэнэ библиотекэнүүд байгуулагдаа.

Шэнэ-Комушка тосхондо Мария Моисеевна Кузнецова ажаһуудаг. Үдэшэлэн, ажалай һүүлээр энэ эхэнэрэй гэр тээшэ олон хүнүүд субадаг юм. Гэртэнь ороходо, досоонь уншалгын залай түхэлтэй. Стол тойроод олохон хүн номуудые уншана, зарим нэгэшүүл Мария Моисеевнае тойроод, халуун хөөрэлдөөндэ абтанхай һуунад.

«Манай библиотекэ», «манай библиотекарь» гэжэ энэ эхэнэрые уншагшадынь нэрлэдэг. Үнэхөөрөөшье тиимэ. Өөрынгөө библиотекые олоной ашада үгэһэн Мария Моисеевна уншагшадайнтаа оюун ухаанай эрилтые хангахын тула итэжэ һайн дураараа оролдожо байдаг лэ. Городой Октябрьска районой библиотекэ Мария Моисеевнада номуудаар саг үргэлжын туһаламжа хүргэнэ.

Хүршэ айлайнгаа жэшээгээр мүн коммунист Анна Петровна Коркина гэртээ библиотекэ нээжэ, олон уншагшадтай болонхой.

Үшөө тиихэдэ городойхид хүдөө тосхонойхидтоо туһаламжа болгон, түсхай агитбригадануудые эльгээжэ байдаг заншалтай. Гансахан ЛВРЗ-гэй Культурын ордонойхид энэ жэлдэ Яруунын управлениин ажахынуудта 25 концерт табяад ерээ.

Б. ЕГОРОВ.

НЮТАГАЙ РАДИО—ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ХҮСЭТЭ ЗЭБСЭГ

Совет хэблэлһээ гадна, мүн радио, телевидени үргэн ниитэ арад зониие коммунис үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ түйлай ехэ хүсэтэй зэбсэгүүд мүн гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедэй июниин Пленум дээрэ тэмдэглэгдээ бэлэй.

Зүгөөр телевидениие абажа үзэхэ болоо һаа, Улаан-Үдэдэ ойро шадарай Ивалга, Тарбагатай, Кабанск, Загарай гэхэ мэтэ нютагуудһаа ондоо, Буряад оронаймнай бусад газар нютагуудта мүнөө дээрээ телевидениин дамжуулганууд хүрэжэ ошоодүй.

Харин Улаан-Үдэһээ хэгдэдэг радио-дамжуулгануудые бүхы республикымнай хото, хүдөө тосхон бүхэндэ ажалшад шагнан һонирхоно ха юм. Үшөө тиихэдэ аймаг бүхэнэй нютагай радио долоон хоног бүхэндэ хоёр-гурбан удаа ажалшадта зорюулагдаһан 15—20 минутын дамжуулга хэжэ байдаг.

Тиигэжэ Зэдэ, Баргажан, Хяагта, Түнхэнэй болон бусад аймагуудай ажалшад нютагайнгаа һонинуудые радиогоор шагнажа байха аргатай.

Нютагай радиогой хүдэлмэрилэгшэд энээнһээ урда тээ аймагай хэлхеэ холбооной таһагтаородог байһанаа мүнөө, энэ жэлэй июль һараһаа эхилжэ, аймагай газетэнүүдэй редакцинуудай штадта оруулагдаба. Тиигэжэ аймагай газетэнүүдэй журналистнууд радиожурналистнууд хоёр хамтынгаа хүсөөр материалаа бэлэдхэжэ, дамжуулгануудаа улам һонирхолтой, удха һайнтай болгохо арга боломжотой болобо гээшэ.

Мүнөө аймагай радио-дамжуулгын редакциин гол зорилгонь юуб гэхэдэ, КПСС-эй XXII съездын, мүн партиин ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ ажалша олониитые элсүүлхэдэнь партийна организацинуудта саг үргэлжэ туһалха уялгатай.

Колхоз, совхоз бүхэнэй экономикоёо дам саашадань хүгжөөхэ, абаһан уялгануудаа бодотоор бэелүүлхэ, промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэлые нэбтэрүүлхэ, ашаглагдаагүй арга боломжонуудые элирүүлэн ашаглаха хэрэгтэ радио-дамжуулгын ехэ нүлөө үзүүлжэ байдагынь мэдээжэ.

Тэрэшэлэн ажалда, хамтын зөөридэ коммунис ёһоор хандадаг байхаар хүн зониие хүмүүжүүлхэ, ниитын харилсаануудта дэлгэржэ байһан бүхы шэнэ, түрүү юумые дэмжэн тарааха, ажалда тунайшаар хандадаг залхуу зониие, ниитын журам эбдэгшэдые эрид шууд элирхэйлэн шүүмжэлхэ гээшэ мүн лэ нютагай радиогой хойшолуулашагүй хэрэг мүн.

Эдэ зорилгонуудаа аймагуудай радио-редакцинууд гүйсэд бэелүүлжэ шадаха байна. Юуб гэхэдэ, редакци бүхэндэ дээдэ гү, али дунда һургуулитай, мүн дүй дүршэлтэй хүдэлмэрилэгшэд хүдэлнэ. Тиихэдэ аймагай газетын редакци нютагай радиодо үдэр бүриин анхарал хандуулжа, хүдэлмэридэнь туһалалсажа, радиогой хүмүүжүүлхы үүргыень улам дээшэлүүлжэ байха болоно.

Зорилгонуудаа зүбөөр ойлгожо, тэдэнээ ханамжатайгаар бэелүүлжэ байһан радио-редакцинууд олон. Жэшээ болгон, Баргажанай радио-редакциие абажа үзэебди. Редакциие Эльвира Цыреновна Гатапова хүтэлбэрилдэг.

Энэ редакци ехэнхидээ хүдөө ажахын асуудалнуудаар дамжуулга хэжэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхые оролдодог. Аймагай радиогоор колхоз, совхозуудай ударидагшад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, түрүү һаалишад, хонишод, туталшад, гахайшад хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай ходо үргэн хөөрэлдөө үүдхэдэг. Жэшээнь, Дэрээнэй совхозой луговод нүхэр Будаевай хүтэлбэрилдэг звеногой ажал хүдэлмэри тухай, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой суута хонишон Шалсама Цыремпиловагай дүй дүршэл тухай ехэ һонирхолтой дамжуулганууд үгтэһэн байна.

Мүн тус колхозой түрүү һаалишан Ц. Дашиева үнеэн бүриһөө гурбан тонно һү һааха гэһэн уряатайгаар үйлэдбэриингөө управлениин бүхы һаалишадта зунай эхеэр аймагайнгаа радиогоор хандаа һэн.

Эндэхи радио-дамжуулгын темэ олон янза. «Һургуули, бүлэ ба олониитэ» гэһэн тусгаар хуудаһан эндэ хирэ-хирэ болоод лэ дамжуулагдажа байдаг. Энэ дамжуулгада багшанар, түрэлхид эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Гадна хүн зоной элүүр энхые хайшан гэжэ хамгаалха байһан тухай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй заабари зүбшэл үгтэдэг, «Эрдэм ба шажан» гэһэн асуудалаар дамжуулганууд хэгдэдэг.

Тэрэшэлэн Түнхэнэй аймагай, Загарайн промышленна зонын радио-редакцинуудай дамжуулганудые ажалшад яһала хүндэтэй һайнаар хүлеэн шагнадаг. Зүгөөр һүүлэй үедэ Түнхэнэй радио-редакци мухар һүзэгтэй, шажантай тэмсэхэ асуудалда ёһотой анхарал табинагүй. Бүхы ажалшадые коммунизмын үзэл сурталаар хүмүүжүүлгэдэ шажан мүргэлэй, мухар һүзэгэй ямар ехэ һаад тойбо үзүүлдэг тухай, нюусаар ламатажа, бөөтэжэ ябагшадые элишэлэн шүүмжэлһэн радио-дамжуулганууд һүүлэй үедэ эндэ үзэгдэнэгүй.

Аймагуудай радио-дамжуулгануудые шэнжэлэн үзэхэдэ, зарим радио-редакцинууд дамжуулха материалнуудтаа эрилтэ багатайгаар хандана, тэдэнээ һайтар бэлэдхэнэгүй. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй радио-редакци һаяын үдэрнүүдтэ хүүгэдые хүмүүжүүлхэ тухай хөөрэлдөө дамжуулһан байгаа. Теэд энэ хөөрэлдөөн дотор тус аймагһаа нэгэшье жэшээ абтажа харуулагдаагүй, тиимэһээ һургуулиин, олониитын байдалһаа холо, хооһон шашалдаан болоžо, үрэ дүн үгөөгүйнь ойлгосотой.

Мүн тус редакци хүн зоной ухаан бодолдохи хуушан сагай үлэгдэлнүүд тухай хөөрэлдөө һаяшаг дамжуулхадаашье баһал нютагай нэгэшье жэшээ харуулаагүй байба.

Тэрэшэлэн Хориин аймагай радио-дамжуулгадашье иимэ ушарнууд үзэгдэнэ.

Эдэ жэшээ баримтануудһаа ямар тобшолол хэхэ хэрэгтэйб гэхэдэ, нэн түрүүлэн радио-редакци бүхэн дамжуулагдаха материалнуудтаа тон харюусалгатайгаар хандаха, илангаяа тэдэнэй удха тухай анхаралаа һайса табиха уялгатай.

Аймагай радиогоор ехэнхидээ аймаг дотор болоһон һүүлэй шухала шухала һонинууд, ажахын болон соёл культурын эгээл һонирхолтой ушар хэрэгүүд дамжуулагдажа байха зэргэтэй.

Мүнөө малда тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаһа түлэг дундаа. Тиихэдэ таряа хуряалгашье газаа орожо ерэбэ. Ушар иимэһээ үбһэ, таряа хуряалга тухай, хуряалга дээрэ шалгаржа гараһан түрүүшүүл тухай, абаһан уялгануудаа үбһэ сабшагшадай, таряа хуряагшадай хэр зэргээр дүүргэжэ байһан тухай мэдээсэлнүүдые аймагай радио хододоо дамжуулха болоно.

Тиихэдэ түрүү механизаторнууд, комбайнернууд, хонишод болон һаалишад, совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин түрүүшүүл ажал хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай хөөрэжэ байг лэ. Энэ хадаа ехэ удха шанартай бшуу.

Ц. МИТЫПОВ.
Радио дамжуулгын, телевидениин Буряадай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

Үйлэдбэриин түрүү хүнүүд

МАНАЙ ДИРИЖЕР

Станочник Мартынов нормоёо дахинаа дүүргэбэгүй. Гурбадахи үдэрөө удаа дараалан. Бүхы цех гайхашанхай. Нүхэр Мартынов эндээ эрхим хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн гэжэ тоологдодог байһан. Теэд энэ ушар...

Шэнэ нормо дүүргэхын аргагүй, дүүргэгдэхөөр бэшэ гэһэн үгэ цех соо тарана хэбэртэй. Салин хүлһэмнайшье бага болохонь гээд заримашуул доохонуур хөөрэлдэнэд.

Нормировщик Вера Михайловна Югова Мартыновай даабаряа дүүргээгүй түрүүшын үдэрһөө хойшо тэрэнэй станогһоо холо ошоногүй. Даабариин юун дээрэһээ болоžо дүүргэгдэдэггүй шалтагаание түргөөр элирүүлжэ, дары усадхаха хэмжээ абаагүй һаа, хүдэлмэришэдэй ажал хэрэгтэ һаад ушарууլжа болохо гэжэ Вера Михайловна һайса ойлгоно. Гадна шэнэ нормо яһала дүүргэгдэмээр гээд мүн лэ һайн мэдэнэ. Нүхэр Мартынов гансал өөрөө зэмэтэй бэшэ, харин ондоол шалтагаанаар даабарияа гурбадахи үдэрөө дүүргэнэгүй гэжэ мүн лэ ойлгосотой.

Теэд хаана, ямар алдуу гараа гээшэб? Хайшан гэжэ элирүүлэлтэйб? Вера Михайловна дахинаа шалгана, Мартыновай ажалай хойноһоо адаглан харана. Булта зүб, станочнигшье оролдосотойгоор ажаллана. Элирхэ юм байхагүй.

Тиихэдэнь станок шалгаха баатай болоогдоо һэн. Одоол эндэ гол шалтагааниинь тодоруулагдаба. Капитальна заһабарилга хэхэдээ заһабарилагшад хайша хэрэгээр хандажа, станогой бүтээсые бага болгожорхиһон байба. Энээнииень усадхахатай сасуу, нүхэр Мартынов шэнэ нормоёо амжалтатайгаар дүүргэжэ оробо.

Энэ ушар олон юумэн тухай хэлэжэ үгөө. Станогой буруугаар тааруулагдаһанһаа болоžо, цехэй түсэбэй дүүргэлтэ таһалдаха аюулда оронхой. Энээниие хүдэлмэришэн өөрөөшье, цехэй главна мэргэжэлтэ—механигшье обёорбогүй. Харин юрын нормировщик, ажалаараа энээндэ хамаарханшьегүй гаража болохо хүн аад, элирүүлээ бшуу.

Зүгөөр энээндэ гайхаһанай хэрэггүй. Вера Михайловна Юговае Буряадай мебельнэ, модо болбосоруулха комбинат дээрэ эдэбхи үүсхэлтэй хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Коллективэй ямаршье шэнэ юумэ үүсхэхэдэ хубитаяа оруулалсаһан лэ байха.

Среда бүхэндэ, хүдэлмэриин үдэрэй дүүрэхэдэ, цехэй хүдэлмэришэд улаан буландаа экономическа хэшээлдэ суглардаг. Тодорхой экономикын асуудалнуудаар лекци, элидхэл шагнадаг, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга боломжонууд тухай хөөрэлдэдэг, түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй, онол аргатай танилсадаг. Хүдэлмэришэдэй экономическа һуралсалые Вера Михайловна хүтэлбэрилдэг юм.

Һаяшаг модо болбосоруулдаг цехэй коллектив нормоёо хоёр процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэбэ. Энэмнай ехэхэн хэрэг гээшэ. Иимэ шиидхэбэри абахын тула нүхэр Югова өөрынгөө нүхэдтэй, экономическа шэнжэлэлгын ниитын бюрогой гэшүүдтэй хамта үйлэдбэрэе һайжаруулха арга боломжонуудые элирүүлһэн, һайса шэнжэлжэ, тооложо үзэһэн байха.

Гадна, Вера Михайловна түршалга-статистическэ нормые техническэ үндэһэ һууритай нормоор һэлгэхэ тушаа ехэ хүдэлмэри ябуулдаг. Нормировщик Виктороватай суггаа предприяти дээрээ экономическа шэнжэлэлгын хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэхэ гэһэн дурадхал оруулаа һэн. Энэнь предприятиин бүхы экономическа хүдэлмэриие һайжаруулха арга олгоо.

Тобшоор хэлэбэл, республика соогоо мэдээжэ болоһон мебельнэ, модо болбосоруулха комбинадай экономическа шэнжэлэлгын ниитын бюрогой эгээл эдэбхитэй штатнабэшэ хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэниинь Вера Михайловна Югова болоно гэхэдэ алдуу болохогүй. Вера Михайловнадал адли эдэбхитэй экономистнуудай оролдолгын ашаар тус комбинат зуугаад мянган түхэригөөр олзотохо болоо ха юм.

...Хюрөөнүүдэй ханхинаан, транспортернуудай абяан таһалданагүй. Ажалай симфони цехтэ нэгэшье минута замханагүй. Монсогор монсогор модонуудһаа барилгын элдэб янзын материалнууд бэлэн болгогдон гаргагдана. Али нэгэн бригадын ажалай хойноһоо адаглан хаража байһан залуухан эхэнэр хүдэлмэришэдэй дундаһаа элирэн харагдана. Тэрэнэй хурса нюдэндэ ямарханшье алдуу эндүү обёорогдонгүй үнгэрхэгүй.

— Манай ажалай дирижер, экономикын дирижер гээшэ,— гэжэ Вера Михайловна Югова тухай цехэй хүдэлмэришэд омогтойгоор хэлсэдэг болонхой.

Е. ПРОНИН.

Зураг дээрэ: Вера Михайловна Югова (зүүн гарһаа) хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэжэ байна.

А. Истоминой фото.

МҮНӨӨДЭР МИНИИ ТУЙЛААША— ҮГЛӨӨДЭР БҮГЭДЫН АМЖАЛТА

— Шэл отолходо бараг юм бэзэ гэжэ зарим хүнүүд һанадаг байха. Үнэндөө тиимэ бэшэ юм. Оролдожо хүдэлхэһөө гадна, онол аргынь олохо хэрэгтэй. Одоол бэрхэ шэл отологшомнай гэбэл, Леонид Васильевич Загузин гээшэ. Танилсажа хөөрэлдэхэдэтнайшье болохо,—гээд шэл отолоод ябталдаг цехэй начальник Валентина Сергеевна Улитина хэлээ һэн.

Уданшьегүй ажалай хоёрдохи халаан эхилжэ, Леонид Васильевичай ажал хүдэлмэритэйнь танилсаха, өөртэйнь хөөрэлдэхэ арга олдоһон байна.

1956 онһоо шэлэй механизированна завод дээрэ ажаллажа эхилһэн түүхэтэй. Түрүүшээр шэл отолдог оньһон механизмүүдые заһабаридаг, тааруулан табидаг байба. Гол хүдэлмэриингөө хажуугаар шэл отологшодой ажал хёрхоор ажаглан харалсажа, заримдаа туһалалсаадшье үзэдэг байгаа. Тиигэ тиигэһээр энэ мэргэжэл һайса шудалжа, шэл отологшоор ажаллажа эхилһэн юм.

— Түрүүшээр бэрхэтэйшэг байгаа һэн. Халуун шэл конвейерһээ абажа, стол дээрэ табихадашье тиимэ амархан бэшэ ха юм. Теэд хани нүхэдэйнгөө туһаламжаар, өөрөөшье оролдожо, шэнэ ажалайнгаа онол арга олоо гээшэб,— гэжэ Леонид Васильевич энеэбхилэн хэлэнэ.

Халаанайнгаа эхилхын урдахана ерэжэ, ажаллаха газараа һайса бэлдэдэг заншалтай. Столоо шалгажа үзэдэг, отолуураа хурсададаг, ямар шэлэй татагдажа байһаниие мэдэжэ абадаг юм.

Цехэй хүтэлбэрилэгшэд нүхэр Загузинай дүй дүршэл олоной шадабари болгохо зорилготойгоор тэрэнэй хүдэлмэриин хойноһоо хаража хронометраж хэһэн байна. Энэнь юу харуулааб гэбэл иимэ:

Шэлээ конвейерһээ абажа отолдог стол дээрээ табихадаа 1 секунда, тэрэнээ зүб тааруулхадаа 2 секунда гаргашална. Шэлээ эсхэжэ отолходонь 5 секунда болоно. Тиихэдээ тэрэнээ иишэ тиишэнь хүдэлгэдэггүй, табиһан зангаарнь байлгаад лэ отолдог байна. Һүүлээрнь отолһон шэлээ хухалаад, пирамида дээрэ табиха хэрэгтэй. Энэ ажалда 9,8 секунда саг гаргашалагдана. Тиигэжэ нэгэ лист шэл отолходо хамта дээрээ 17,9 секунда хэрэгтэй болоно гэхэ гү, али дүрбэлжэн метртэ тооложо гаргабал, 2,07 секунда болоно.

Энэмнай тус цехтэ туйлагдаһан эгээн ехэ бүтээсэ болоно бшуу. Мүнөө дээрээ нүхэр Загузиндал үндэр бүтээсэтэйгээр ажалладаг хүн үшөө үгы, гэбэшье тэрэниие хүсэжэ ябаһан хүнүүд олон. Жэшээлхэдэ, шэл отологшо нүхэр Безводенский нэгэ лист шэлдэ 18 секунда, М. Савельева—18,4 секунда, Б. Михайлова—18,6 секунда гаргашалдаг болонхойнууд. Холо гээгдэнэгүй ха юм. Оролдобол, һаяар Леонид Васильевичаа хүсэхэл байха.

Иимэ амжалта өөрөө ерээгүй юм. Цехэй коммунистнуудай үүсхэлээр түрүү дүй дүршэлэй һургуули эндэ эмхидхэгдэжэ, нүхэр Загузинай ажалай онол аргатай шэл отологшод танилсаһан байна. Һургуулиин хэшээл дээрэ Леонид Васильевич дүй дүршэл тухайгаа тодорхойгоор хөөрэжэ үгэдэг, һүүлээрнь бодото ажал дээрээ харуулжа, заажа үгэдэг һэн. Игэжэл булта һуралсажа, дүй дүршэлөө баяжуулһан байха.

— Бэе бэедээ туһалалсажа, өөр хоорондоо мүрысэжэ ажаллахада иимэ ха юм. Мүнөөдэр минии туйлаһан амжалта үглөөдэр бүгэдын шадабари болоно гээшэл. Игэжэ хамтаараа оролдон, шэнэ амжалта тээшэ зорижо ябахада урматай байдаг,— гэжэ коммунис ажалай ударник Леонид Васильевич Загузин хүхюутэйгээр хөөрэнэ.

Эдэ үгэнүүдыень зүбшөөнгүй аргагүй. Коммунис ажалай ударнигай шэнжэ шанарынь, һайн һайхан сэдьхэл бодолынь үшөө дахин эндэ элиржэ үгэнэ.

Шэл отологшодой дунда халаанайнгаа даабари дүүргэдэггүй хүн гэжэ мүнөө байхагүй.

Үнгэрһэн жэлэй намар һэн. Цехэй хүдэлмэришэд октябрь һарынгаа дүн зүбшэн хэлсэжэ, ноябриин һайндэрые ямар бэлэгээр угтажа байһан тухайгаа хөөрэлдэжэ байгаа бэлэй.

Энэ хөөрэлдөөн дундуур тэндэ хабаадагшадай нэгэн шэл отололго дээрэ халаанайнгаа нормо 50 дүрбэлжэн метрээр дээшэлүүлхэ гэһэн дурадхал оруулаа һэн. Энээн тухайнь олон үгэ хэлсэнгүй, булта тооложо үзэбэд: нэгэ халаанда шэл отолдог 8 хүн тиимэ дээшэлүүлэгдэһэн нормоор ажаллабал, 400 дүрбэлжэн метр шэл нэмэжэ отолхо болоно. Гурбан халаанда —1200 дүрбэлжэн метр. Игэжэ ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга боломжонуудаа мүн лэ тооложо, хаража үзэһэн байгаа.

Тиигээдшье шиидхэгдээ һэн. Тэрэ сагһаа хойшо тус цехэйхид дээшэлүүлэгдэһэн нормоор ажаллажа ороо бэлэй. Үнэтэ энэ үүсхэлыень заводой дирекци, партком, профсоюзна организацинууд халуунаар дэмжэжэ, һайшааһан байна.

Мүнөө энэ дээшэлүүлэгдэһэн нормошье олохон ушарта холо үлүүлэгдэдэг болонхой.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

Түрэл орон доторнай

Сибирьтэ таряа түргэн хадаха арга хэрэглэхэ

МҮНӨӨ орооһо таряан эдеэшэжэ байна. Үнгэрэгшэ хабарай хүйтэн, шэрүүн байһан дээрэһээнь ургасамнай оройл гараха ха даа гэжэ Омскын таряашад һанаһан юм. Теэд мүнөө ургаса яһала һайнаар эдеэшэжэ байнхай. Омскдо дүтэхэнэ оршоһон Ульяновка тосхондо хүн зон олооро ерэнэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, хүдөөгэй уран гартад оньһото техникые Сибириин эрхэ байдалда тааруулан заһаа.

«ЖР-4,9» түхэлэй эгээлэй юрын жатка. Зүгөөр тэрэ Шэнэ-Ураалай совхозой нуга таряалан дээрэ часай 20 километр скоростьтойгоор ябажа, таряа хадана. Энээнэй тулада Шэнэ-Ураалай совхозой механизаторнууд мотовилыень абажархёод, хутагануудыень хүдэлгэдэг шкивэй диаметрые бага болгоһон байна. Түргэн ябадалдаа хутагануудайнь ургасын эшэ таһалжа урдихын тулада жаткын бэхилэлтын узелые «Беларусь» тракторта бэхижэрхиһэн байха юм. Энэ хубилалтань 20 түхэригэй үнэ сэнтэй болоо. Зүгөөр бишыхан жаткын ажалай бүтээсэ гурба шахуу дахинаар дээшэлээ — «ЖВН-10» гэжэ үргэн абасатай жаткатай адлирхуу болоо.

Лузинска совхозой мэргэжэлтэд энэ жаткада хоёр хутага хэжэ, «СК-3» комбайнай һунаагдаһан мотовилыень табижа, хэбтэшэһэн таряа хуряана. Гэхэтэй хамта, тэдэнэр энэ жаткаараа горох хуряана.

Байгша ондо ургаса түргөөр хуряалгын ажал хүдэлмэри хаа хаанагүй үргэн далайсатайгаар хэгдэнэ. Тоогууд дээрэ машинаһаа ороoһо буулгаха талаар шэнэ түхеэрэлгэнүүд байгуулагдаа.

Ургаса хуряалгын ажал хүдэлмэриие түргэдхэһэн, хүнгэдхэһэн эгээлэй юрын бусад ондоошье түхеэрэлгэнүүд хэгдэнэ. «Сельхозтехникын» Омско нэгэдэл Сибириин бүхы ажахынуудта ургаса түргөөр хуряалгада хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэнүүдые хэһэн байха юм. Тиин тэдэнэй хэһэн түхеэрэлгэнүүд хаа хаанагүй үргэнөөр ашаглагдана.

В. ЛОБОДА,
ТАСС-ай корр.

Омск.

Химиин шэди

ДУЛЕВСКЫН ШЭРЭНҮҮД

Москва шадарай Дулевскын шэрын заводто шэл, шаажан шэрдэхэдэ хэрэглэгдэхэ шэнэ шэрэнүүд гаргагдаа. Элдэб температура дабаха, ялагар, сэбэр болгохо олон шэрэнүүд металлическа толоролгын шанартай. Илангаяа мүнгэлиг шудхамалдал адлинуудыень, сэнхирнүүдынь зохидшоомоор. Ороной шаажанай, шэлэй хорин гурбан предприятида түрүүшын бүлэг шэнэ шэрэнүүд эльгээгдэнхэй. Заводой мэргэжэлтэд элдэб үнгын шэрэнүүдые бэлдэхэ ажалаа үргэлжэлүүлһээр.

ВАЛЕНКЫН УЛАНЬ КАПРОНООР ХЭГДЭНЭ

Валенкын «наһа» яажа ута болгохоб?—энэ асуудалда гутал оёдог мэргэжэлтэд нэгэтэ бэшэ тогтоһон байна. Казагай эрдэм шэнжэлэлгын ноoһоной институт энээндэ харюу оложо шадаа. Тэдэнэр валенкын улые юрын нооһотой хамта капрон утаһаар хэхые дурадхаа. Валенканууд бүхэшье, шиигһээшье айхагүй.

Кокчетовой фабрика үбэлэй шэнэ гуталнуудые гаргажа эхилээ.

ЮУМЫН ШАНАРЫЕ ҺАЙЖАРУУЛНА

Загаһанай олзоборилгодо капроново аргамжа оройдоол 2—3 һара соо хэрэглэгдээд, муудадаг. Энэ үе соо нилээд үргэдэжэ, һүүлэй һүүлдэ хэрэггүй болоžо хаягдадаг.

Загаһашадта эрдэмтэд—химигүүд туһалхаар ерэбэ. Хэрбээ тусхай холисоор капроново аргамжые дэбтээгээ һаа, тэрэ хэдэн дахин бүхэ болоžо үгэхэ. Загаһанай олзоборилгодо 3 һара соо «хүдэлөөд» байхадаа иимэ аргамжа ямаршьегүй, бүхэ зандаа үлөө.

БУРЯАД ҮНЭН

3 дахи нюур

1964 оной июлиин 31.

Аха, Түнхэн нютагһаа мэдээсэнэ

АЖАЛША ХҮНҮҮД АЛДАР НЭРЭТЭЙ

1. ДҮРБЭН ТЭГШЭ

Сырен Жамсаевич Солдатов Саяанай совхозой түрүү хонишон юм. Үнгэрэгшэ үбэл 414 хони даажа абаад, тэдэнээ гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулаа. Нүхэр Солдатов хонидоо тала дайдаар туужа ябахадаа, ой тайгын арьяатанаар тулалдадаг. Нэгэтэ энэ нүхэрэй дробовик буу үргэлөөд ябатар томо гэгшын шэлүүһэн малдань орохоёо забдаба. Тэрэнние харамсаараа хобхо буудажа, ниитын малай үшөө нэгэ дайсанние үсөөрүүлээ.

Мон нютагай түрүү хонишон нүхэр Солдатовтай танилсабал, тэрэнние ёһотойл дүрбэн тэгшэ хүн гэжэ хэлэхэ байхат. Ажалша, мэргэн буудагша байхынгаа хажуугаар ямаршье юумые заһажа ядадаггүй. Радиоприёмник, мотоциклай эбдэрээ һаа, тэрэ дарыдань «эмшэлхэ» байха. Иимэл хүнүүд алдар нэрэтэй ябадаг ха юм.

Д. Лыгденов.

2. МОСКВА ЗОРИҺОН МАЛШАН

Ахын Кировэй нэрэмжэтэ колхозой малшан Даба-Сырен Путункеев туталлаха 90 гаран гунжадые харууһалжа, артелиингаа фермэдэ тушаагаа юм. Жэл бүри мал ажал дээрэ түрүү ябадаг хадань колхозойнь правлени нүхэр Путункеевтэ СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудые харуулха выставкэдэ путевко үгэбэ.

Оронойнгоо ниислэл Москва зорижо, выставкэ хаража ерээд, энэ малшан үшөө ехэ урматайгаар ажаллажа байна.

— Ажал хүдэлмэри дээрээ түрүү онол аргануудые хэрэглэжэ, амжалта туйлахын түлөө тэмсэжэ байнаб,— гэжэ нүхэр Путункеев мэдүүлнэ.

Д. Дугаров.

Улаан тугай эзэд

Республикын полиграфическа промышленностиин предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн һаяхан гаргагдаба. Эдэнэр соошоо Баргажанай типографиин коллектив шалгаржа, түрүү һуури эзэлһэн байна. Түнхэнэй типографиин хүдэлмэришэд хоёрдохи һуури эзэлээ.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хэблэлэй управлениин начальнигай орлогшо А. И. Прохоров байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ эрхим амжалта туйлаһан Баргажанай типографида Управлениин дамжуулгын Улаан туг барюулба. Типографиин түрүү хүдэлмэришэд—наборщигууд, линотипистнүүд В. Малыгина, Э. Байронова, Л. Попова, Н. Давыдова гэгшэдтэ үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

В. РАДНАЕВ.

Түмэр замшадай һайндэрые угтуулан

Зүүн-Сибириин түмэр замай холбооной 10-дахи дистанциин коллектив түмэр замшадай һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, амжалтатайгаар ажаллажа байна. Коллективэй дунда шалгалта-заһабарилгын пунктын механик Андрей Ефимович Алексеев эрхим ажалаараа хүндэтэй болонхой.

Коммунис ажалай ударник А. Е. Алексеевэй хэһэн бүтээһэн юумэнь найдамтай байдаг. Зураг дээрэ: нүхэр Алексеев радиоаппаратура шалгажа байна.

Н. ВТЮРИНЭЙ фото.

Тэбэри болохоор томо сагаан капустанууд магазинуудта наймаалагдажа эхилбэ. Түрүүшын эдэ капустанууд Онохойн совхозой 3-дахи отделенидэ ургуулагдаа. Эндэхи овощеводууд энэ жэлдэ га бүриһөө 300 центнерһээ бага бэшэ ургаса абаха байна. Зураг дээрэ: совхозой овощеводууд Х. Воробьева, А. Соболева, П. Спиридонова, гэгшэд өөһэдынгөө ургуулһан капуста хаража байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ТҮРҮҮ БАРИЛГАШАН СТУДЕНТ БОЛОХОНЬ

Зүүн-Сибириин технологическа институдай байшанда ороходо юрын һуралсалай үдэртэл үзэгдэдэг. Теэд эндэмнай һуралсалай жэл дүүрэһээр унихэнэй ааб даа. Эндэ үдэшэ бүри залуу хүбүүд, басагадай ерэжэл, ерэжэл байхыень харахат.

Эдэнэрнай хайшаа яарана гээшэб? Залуушуулай зутаа нааданда гү?— гэһэн асуудалда абаһаар эзэлэгдэхэл байхат. Үнэн ёһодоо, энэмнай тиимэ бэшэ байшоо. Ушарынь хэлэхэдэ, эдэ залуушуулнай институдта орохын тула хүдэлмэриин һүүлээр ендэ ерэжэ, ном һудараа үзэдэг, шалгалтада бэлэдхэдэг байна.

...Уужам һаруул кабинедэй үргэн столой саана ном, дэбтэрээ шэртэн шагааһан ерээдүйн студентнэр һуушанхай, багшын заажа, хэлэжэ үгэһэн үгэнүүдые анхаралтайгаар шагнажа, бэшэжэ абана.

—Манай институдай бэлэдхэлэй хэшээлдэ ябадаг залуу хүбүүд, басагаднай бултал үйлэдбэри дээрэ ажаллажа ябаһан намтартай. Мүнөө һуралсажа байһан 72 хүнэй 14-ниинь дунда һургуули дүүргэһэн байна,—гэжэ бэлэдхэлэй курсын секретарь Д. Трифонова хөөрэнэ.

Нүгөөдэ столойнь саана барилга-хабсаралгын гурбадахи управлениин штукатуршан-шэрдэгшэ Екатерина Петрова һууна. Залуу энэ басаган хэдэн жэлэй туршада хүдэлмэришэн-залуушуулай үдэшын һургуулида һуралсажа, арбадахи класс дүүргээ.

Хэдэн жэлэй саада тээ Мухар-Шэбэрэй Гашей нютагһаа ерэһэн Катя Петровада ажаллаад, үдэшэниинь һуралсаха гээшэ ехэл хүндэ хүшэр байдаг һэн. Теэд залуу хүн зориһондоо гэдэгтэл, Катя үсэд нэтэрүүгээр ажалладаг, һуралсадаг байһан юм. Энээнһээ гадна, Катя ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Жэшээнь, хамтын байрада эмхидхэгдэһэн соведэй түрүүлэгшэ, управлениин комсомольско организациин секретариин орлогшо, ВЛКСМ-эй Советскэ райкомой гэшүүн юм. Эдэ бүгэдэһөө тобшолол хэхэдэ, Петровагай ниитын хүдэлмэридэ хабаададсаагүй газарынь үгы гэжэ һанахаар. Зүгөөр, ажал, һуралсалыньшье һайнаар ябажа байна.

Барилга-хабсаралгын гурбадахи управлениин түрүү хүдэлмэришэн һаяшаг КПСС-эй гэшүүндэ кандидатаар абтаба. Екатерина Петрова барилгын управлениин тэдхэмжэ дээрэ институдта һуралсаха болонхой. Мүнөө бэлэдхэлэй курсада һуралсажа байна ха юм. Үглөөдэрһөө эдэнэр түрүүшынгээ шалгалта үгэхэнь.

Катя, шалгалтануудаа эрхим һайнаар үгэжэ, студент болохыешни хүсэнэб.

Р. ГАЛИНА.

АЗАТАЙШУУЛ ОЛОШОРНО

Улаан-Үдэ городой нөөсэлгын 301-дэхи түб кассада эдэ үдэрнүүдтэ хүн зон олоороо ерэжэ, дүрбэдэхи гаргалгын лотерейн билетэй тиражай таблицада өөһэдынгөө талаан шалгажа үзэнэ. Ажалшадта түлэгдэһэн шүүбэриин дүн хаража үзэхэдэ, талаантайшуулай тоо яһала олошороо. 104-дэхи номертой 17520 сериин билет худалдажа абаһан Кузьма Федорович Панин 210 түхэригэй «Мир» түхэлэй холодильник шүүгээ. Тус нөөсэлгын касса һүүлэй үедэ «Мир», «Саратов-2» түхэлэй 27 холодильник, хүбсаһа угаадаг 29 машина, 32 ковёр, 36 мотевелосипед, хэдэ хэдэн радиоприёмник болон бусад үнэтэ зүйлнүүдые ажалшадай шүүбэридэ түлөөд байна.

А. ПОЛОВНИКОВ.

ШЭНЭ ГАЙХАМШАГТА АМЖАЛТАНУУД

(СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл тухай хариин газетэнүүд иигэжэ бэшэнэ)

1964 оной түрүүшын хахадта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүдтэ зорюулагдаһан мэдээсэлнүүд хариин газетэнүүдэй хуудаһануудта хэдэн үдэрэй турша соо толилогдоһоор. Советскэ Союзай амжалтануудаар хариин хэблэлэй ехээр һонирхохогынь яһалашье ойлгосотой. Манай орон доторхи коммунизм байгуулгын дэлисэ бүхы хүн түрэлтэнэй һуларшагүй анхаралда байдаг ха юм. Теэдшье хахад жэл бүхэмнай шэнэ общество байгуулгые түгэсхэхэ замда шухала шата болодог шуу.

Оронойнгоо Центральна Статистическа управлениин мэдээсэл бүхыдэнь, мүн хураангыгааршье ТАСС-ай хилын саана дамжуулагсаарнь, энэ мэдээсэл тэрэ бэеэрээ газетэнүүдэй хуудаһануудта толилогдоо һэн. Түрүүшын тобшо мэдээсэлнүүдэй гаршагууд иимээр үгтөө гэбэл: «Түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдээ» («Акахата», Токио), «Советскэ промышленность түсэбөө үлүүлэн дүүргээ» («Дейли таймс», Лагос). Мүнөөшье, ЦСУ-гай мэдээсэлые тунхаглаһанай һүүлээршье, газетэ, радио энэ шухала документ тухай уншагшадтаа хөөрэжэ үгэһөөр.

Үнгэрһэн табан жэлэй хахадай туршада долоон жэлэй түсэбөөр энэ үе соо хараалагдаһан даалгабариһаа гадуур 40 миллиард шахуу түхэригэй промышленна продукци үйлэдбэрилэгдөө, советскэ долоон жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ гэһэн тус мэдээсэлэй энэ хүби олонхи газетэнүүдэй анхарал ехээр татаһан байна. Зонхилхы бүлэгүүдэй тала бариматалдаг Франциин «Эко» газетэ хахад жэлэй дүнгүүдые, нэн түрүүн түсэбэй дүүргэгдэһэн баримтые, 6 һарын турша соо СССР-тэ промышленна продукциин ехээр үйлэдбэрилэгдэһые, промышленна продукциин олонхи зүйлнүүдээр түсэбэй дүүргэгдэһэн, үлүүлэн дүүргэгдэһые, промышленностьда ажалай бүтээсын дээшэлһые ехэ үнэлэлөөр сэгнээ. Энэ халаа «СССР-эй промышленностиин хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһанай тэмдэг гээшэ» гэжэ тус газетэ бэшэнэ.

СССР-эй туйлаһан экономическа үрэ дүнгүүд тухай өөһэдынгөө һанамжануудые хэлэхэ зуураа, «Нейес Дейчланд» (ГДР), «Стокгольмс-тиднинген» (Стокгольм) газетэнүүд «химическэ хараа түсэбөө» дүүргэхэ талаар совет арадай туйлаһан амжалтануудые онсолон тэмдэглэнэ. Совет арад түсэбүүдээ имагтал дүүргэнэ бэшэ, харин үлүүлэн дүүргэнэ гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, «Арбейдербладет» газетэ (Осло) жэшээ болгон химиин промышленностиин хүгжэлтые харуулһан тоо баримтануудые дурдаһан байна. Тусхайлан хэлэхэдэ, арадай ажахын элэ һалбарида хараалагдаһан 8 процентын оронто продукци бүтээн гаргаха түсэб 14 процентээр дээшэлээ гэжэ тус газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадайхида орходоо минеральна үтэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилгэ 24 процентээр ехэдхэгдээ гэһэн баримтые һайшаан бэшэнэ. Аралайнгаа ажахыда химии нэбтэрүүлхэ хараа шугам бариматалһан совет арадай хүсэлэл оролдолгын аша үрэтэй байһые «Нью-Йорк таймс» газетэшье тэмдэглээ. ЦСУ-гай мэдээсэлдэ тусхайлан зорюулагдаһан редакциингаа статья соо тус газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Советскэ экономикын эгээл хүсэтэй гол талань хадаа промышленна үйлэдбэрииие, илангаяа хүндэ промышленность болон химиин промышленностиие, улам саашадань хүгжөөлгэ мүн болоно гээшэ ааб даа. Мүнөө үедэ химиин промышленность ехэл түрүү хүндэтэй болонхой».

Совет арадай материальна һуудал байдалай һайжарһые, соёл эрдэмэйнь дээшэлһые харуулһан тоо баримтануудта хариин хэблэл ехэ анхаралаа хандуулна. Сомалиин «Коррьере делла Сомалиа» газетэ Совет ороной гадаадын худалдаа наймаанай хурдан түргэнөөр ургаһые, арад зоной хэрэглэдэг эд бараанай ехээр бүтээн гаргагдадаг болоһые тэмдэглэнэ. Арад зоной һуудал байдал һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаһан Советскэ правительствын гаргадаг хүсэлэл оролдолгые тус газетэ һайшаан сэгнэнэ. Соведэй 6 һарын ажалай дүнгүүдые сэгсолхо зуураа, газетэ эдэ дүнгүүдые «толотомо дүнгүүд» гэжэ нэрлээ.

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ талаар туйлагдаһан амжалтанууд хадаа коммунис партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэри доро партиин XXII съездын хараалһан КПСС-эй Программые амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан совет арадай шэн габьяата ажалай үрэ дүн гэжэ түрүү үзэлтэй хэблэл сэгнэһэн байна. СССР-эй Верховно Соведэй һая болоһон сессиие, тэрээн дээрэ Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлые газетэнүүд дахин дахин дурдана. «Сесси хадаа Советскэ Союзай экономикын хэлбэришэгүйгөөр хүгжэжэ байһые бүхы дэлхэйдэ үшөө дахин харуулаа, арадай һуудал байдал тухай Коммунис партиин гаргадаг анхарал оролдолгые, социалис байгуулалтада хамаатай гуманизмые, энэ байгуулалтын капитализмда орходоо бүлюу һайн байһые үшөө дахин харуулаа» гээд Делидэ гарадаг «Нью-эйдж» газетэ бэшэнэ.

Мүнөө совет ниитын байгуулалта үшөө нэгэ гайхамшаг туйлалтаяа гэршэлэн харуулба: «Колхозуудай түрүүлэгшэнэр, мэргэжэлтэд болон механизаторнуудые гүрэнэй зүгһөө пенсеэр хангаха, социальна страхованида хабаадуулха тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол баталагдан абтаа бшуу. Энэ ушар хариин гүрэнүүдэй газетэнүүдэй хуудаһануудта баһал ехээр бэшэгдэнэ. Советскэ Союз ажалшадайнгаа һуудал байдал тухай үдэрһөө үдэртэ улам ехэ анхарал оролдолго гаргажа байна гэһэн удхатайгаар бэшэнэд.

Социализмын ороной арадай ажахые хүгжөөлгын дүнгүүд манай ханинарые хэзээдэшье баярлуулдаг ха юм. Гэхэ зуура, эдэ дүнгүүд манай дайсадай үүр зэбүүрхэл хододоо хүргэдэг гээшэл. Ушарынь гэхэдэ, социализм ба капитализмын хоорондо хэгдэдэг эбэй ёһоной экономическа мүрысөөн өөһэдымнай аша туһада дэлгэрнэгүй гэжэ тэдэнэр улам саашаа мэдэдэг боложо байнхай бшуу.

Социализмын дэлхэй улам бүри хүсэтэй болоно, капитализмтай хэгдэдэг эбэй ёһоной экономическа мүрысөөндэ шэнэ шэнэ илалтануудые туйлана. Социализмын дэлхэй хадаа бүгэдэ ниитын дэбжэлтын түлөө, хүнэй зол жаргалтай ажаһуухын түлөө тэмсэлдэ оронууд болон арадуудые уряалжа байдаг зорит бадаруулхы үльгэр жэшээ улам саашадаа боложол байһаар.

А. РОМАНОВ,
ТАСС-ай шэнжэлэгшэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Хонишод, Шалсама Цыремпилова шэнгеэр ажаллыт» гэһэн түрүү бэшэг; Мал ажалай продуктнуудые эбаха ба бэлэдхэхэ талаар Бүхэроссин социалис мүрысөөнэй дүн, энэ мүрысөөндэ Буряад оронноймнай малшадта хоёрдохи мүнгэн шан олгохо болоһон тухай мэдээсэл; «Гэдэргээ хараһаар» гэһэн гаршагтай Г. Лончаковой статья; «Буряад орон доторнай» гэһэн юрэнхы гаршаг доро республика дотор боложо байһан һонин мэдээсэлнүүд толилогдобо.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Мүрысөө үүсхэгшэдэйдэ» гэһэн рубрика доро З. Сибирцевагай «Үргэн далайса» гэһэн статья үгтэбэ; урдань тус газетын хуудаһанда толилогдоһон зүйл тухай «Ойлгыт, нютаг голоо татуурхана» гэһэн статья; нютагай болон союзна мэдээсэлнүүд хэблэгдээ.

Гурбадахи хуудаһанда: дэлхэйн олон оронуудһаа абтаһан һүүлэй һонин; «Далай ба сагай уларил» гэһэн эрдэм шэнжэлэлгын статья болон бусад материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: байгаалиин үзэсхэлэн гоё байдал тухай элдэб олон һонин зүйлнүүд толилогдобо.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, шииг нойтон орохогүй. Баруун зүгһөө һулаханаар һэбшээлхэ. Республикын хойто аймагуудта 23—28, урда—28—33, Улаан-Үдэ городто үглөөгүүр 17—19, үдэртөө 30—32 градус дулаан болохоор багсаагдана.

Августын 1—2 ой үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэйшэг байха, зарим газар нютагуудта хура бороон, аадар ороходо. Баруун хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха, һүниндөө хойто аймагуудта 6—11, урда аймагуудта 10—15, үдэртөө 22—27 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

БҮРЯАД ҮНЭН
4 дэхи нюур.
1964 оной июлиин 31.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Хэлсээн дүүрэө

ВАШИНГТОН, июлиин 29. (ТАСС). США-гай президент Джонсон ба Мальгашай республикын президент Циранан хоёрой хоорондо хэгдэһэн хэлсээнүүд үсэгэлдэр эндэ дүүрэбэ. Хэлсээнэй һүүлээр тунхаглагдаһан хамтын коммюнике соо иигэжэ заагдана. Хоёр оронуудай президентнүүд «Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Уставтай зохилдуулан, эб найрамдал, аюулгүй байдал аршалан хамгаалгын шухала болоод байһые онсолон тэмдэглээ».

Экономикоёо хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб бэелүүлхэдэнь Холбоото Штадуудай правительство Мальгашай республикада туһаламжа хүргэхэ гээд президент Джонсон президент Цирананиие найдуулһан байна.

Харин гүрэнүүдэй ангэй капитальна һомололгын асуудал, мүн тэдэниие урмашуулхын тулада Мальгашай республикын правительствын абаһан хэмжээнүүд энэ уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэгдээ. США болон Мальгашай республикын хоорондо худалдаа наймаанай хэмжээ ехэдхэхэ асуудал мүн лэ хэлсэгдэһэн байна.

—<>—

Италида сэрэгэй һургуули хэгдэнэ

РИМ, июлиин 28. (ТАСС). Хойто Италида сэрэгэй һургуули эхилээ. Сэрэгэй энэ һургуулида 1000 гаран офицернүүд, унтер-офицернүүд, 10 мянган солдадууд, 750 парашютистнүүд, мүн танкнууд, самолёдууд, вертолёдууд, артиллери хабаадалсана. НАТО-гой сэрэгүүдэй хэжэ эхилһэн энэ һургуули гурбан үдэрэй турша соо үргэлжэлхэ юм гээд «Мессаджеро» газетэ мэдээсэнэ.

„Рейнджер-7" ниидэһээр

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 29. (ТАСС). Кеннедиин хушуунһаа (Флоридай штат) һара тээшэ үсэгэлдэр табигдаһан «Рейнджер-7» гэжэ Америкын замбуулинай онгосо мүнөө дээрээ амжалтатайгаар ниидэһэн зандаа. Мүнөөдэр Нью-Йоркын сагаар үглөөнэй 6 часта Газарһаа үгтэһэн дохёонуудай ёһоор, онгосын дабшаха шэглэл нэгэ бага ондоо болгогдоо. Эдэ дохёонууд час хахадай турша соо үгтэһэн байна. Онгосын ниидэхэ замайнь шэглэл хубилгаһанай үрэ дүнгүүд имагтал нэгэ хэды часай үнгэрөөд байхада мэдэгдэхэ юм. «Рейнджер-7» онгосодо тодхогдоһон телевизионно аппаратурын ашаар һарын нюрууһай 4000 шахуу зурагууд хэгдэхэ байха гэжэ түсэблэгдэнэ.

һара тээшэ ниидэһэн советскэ спутник һарын ара талые үшөө 1959 ондо буулгаһан юм гэжэ Юнайтед пресс интернейшнл агентство дахин һануулна. «Рейнджер-6» гэжэ замбуулинай онгосо дээрэ тодхогдоһон телевизионно түхеэрэлгын ашаар һарын нюрууһай зураг буулгажа абаха гэһэн Америкын эрдэмтэдэй һүүлшын һэдэлгэ, хэнэйшье мэдэһээр, бүрүү һүрөө һэмнай.

Боннои сэрэгэй туһаламжа

БОНН, июлиин 29. (ТАСС). ДПА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Танганьикын ба Занзибарай нэгэдэмэл республикада (ОРТЗ) ФРГ 40 миллион марка мүнгэнэй сэрэгэй туһаламжа үгэхэнь. Энэ асуудалаар баталагдаһан хэлсээндэ ФРГ-гэй оборонын министр фон Хассель, ОРТЗ-гэй хоёрдохи вице-президентын канцеляриин дэргэдэхи гүрэнэй министр Лави Сиджасна гэгшэд гараа табяа.

Индидэ үер болобо

ДЕЛИ, июлиин 29. (ТАСС). Дээдэ Ассамда тохёолдоһон шахардуу шанга байдал тухай эндэхи хэблэл олон мэдээсэлнүүдые толилһон зандаа. Ушарынь гэхэдэ, үерлэһэн Брамапутра мүрэн нэлэнхы ехэ газар дайдые үһаараа хушажархёо бшуу. Гансахан лэ Джорхат райондо үерлэһэн Брамапутра мүрэн 5 хүдөө тосхонуудые үһанда абаа, 4000 гаран айл бүлэнэрые һууха гэр байрагүй болгоо. Полинууд дээрэхи хураагдаха болоһон ургаса мүн лэ үһанда абташоо. Һүүлшын 7 хоногой турша соо Гаро районой 30 хүдөө тосхонууд үерһөө боложо хохидолдо ороо. Брамапутра мүрэнэй үһанай нэмэһэниинь үерэй болохо аюулһаа һэргылдэг тэмдэгһээ аяар метр үлүү дээшээ гараһан байба.

Джамна, Марканда, Сарасвати болон бусад мүрэнүүд үерлэһэн зандаа.

УРДА ВЬЕТНАМ. Һүүлэй үедэ национальна сүлөөрэлгын фронтын отрядууд хэдэ хэдэн шанга добтолгонуудые амжалтатайгаар үнгэргөө. Сэрэгшэдэйнь тоо улам олошорно, дайшалхы хүсэниинь нэмэнэ. Зураг дээрэ: тус фронтын отрядуудай нэгэн дайсанда добтолхо түсэбөө зүбшэжэ байна.

ВИА—ТАСС-ай фото.

Конголез патриодуудай шэнэ амжалта

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 29. (ТАСС). Гастон Сумиало гэгшын хүтэлбэрилдэг Конгын патриодуудай частьнууд мүнөөдэр Сентери город эзэлээ. Энэ город Ломами провинцидахи бүд нэхэдэг центр юм. Энээн тухай Леопольдвилиин правительствын сэрэгүүдэй командованида дүтэрхы байһан тушаалта хүнүүд мэдээсээ гэжэ ЮПИ агентствын корреспондент Элизабетвильһээ дамжуулаа. Правительственна сэрэгэй солдадууд патриодуудта намнуула намнуулһаар, бүтүү шэрэнги ой соо хоргодохо баатай болоо һэн.

Мүнөө иимэ эрхэ байдалда Сумиало гэгшын патриодуудай Квилу провинцида дайлалдажа байһан Пьер Муделе гэгшын отрядуудтай ниилэн нэгэдэхэдэнь, юуншье һаад ушаруулжа шадахагүй гэһэн һанамжаяа ЮПИ агентствын корреспондент мэдүүлһэн байна.

Урда Вьетнамай туһамаршадай шэнэ гэмтэ ябадал

ЛОНДОН, июлиин 28. (ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Камбоджын правительство Пном-Пеньдэ коммюнике тунхаглаа. Урда Вьетнамай самолёдууд июниин 13-һаа июлиин 23 хүрэтэр Камбоджын газар дээгүүр хоротой шара порошок хаяа гэжэ энэ коммюнике соонь хэлэгдэнэ. Энээнэй эсэстэ Камбоджын 76 хүн үхэһэн байна. Мүн адууһа мал олоор гэмтээ, үхөө. «Камбоджын амгалан хүн зондо хорото сэдьхэлээр Урда Вьетнамай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хорото муухай добтолгодо» эсэргүүсэн, эрид шууд буруушаажа байһанаа Камбоджын правительство мэдүүлээ. Камбоджын правительство коммюникегэй текстые ООН-ой Аюулгүйн Соведтэ, Холбоото Штадуудай правительствада, Женевскэ конференцидэ түрүүлэгшэнэр байһан СССР-эй, Англиин түлөөлэгшэдтэ эльгээгээ.

КОНГОДОХИ БАЙДАЛ

БРАЗЗАВИЛЬ, июлиин 29. (ТАСС). Конгые сүлөөлхэ национальна совет мэдүүлгэ тунхаглаба. Чомбе гэгшын авиаци конголез патриодуудай мэдэлдэ байһан Кабало городые бомбодоо гэжэ тэрэ мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ. Зүгөөр Америкын түхэлэй самолёдуудһаа бомбонууд хаягдаа.

ПАРИЖ, июлиин 29. (ТАСС). Чомбе гэгшын авиациин хэды бомбодобошье һаань, Кабало город эзэлһэн Конгын патриодууд Кабало городһоо хойшо 75 модоной газарта оршодог Конголо тээшэ дайлалдаһаар дабшажа ябана.

Хэрбээ Конголо городые эзэлээд байбал, эдэ патриодууд Конгын зүүн зүгтэхи үргэн ехэ районниие хиналта доро абаха бшуу. Тингэжэ тэдэнэй хиналта доро Хойто Катанга, Маньема, Киву провинцинуудай зарим хубинь орохо һэн.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н000179. Зак. № 717.